

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Apare odată pe săptămână sub direcția și editura „SOLIDARITĂȚII” asociația institutelor financiare române

Redacția și administrația: Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 38 (edificiul Băncii Agrare S. A. Priv. Cluj).

Membrii asociațiunii „SOLIDARITATEA”, sunt:

Agricola (Hunedoara), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Agrară, Soc. An. privilegiată Cluj, Banca Centrală pentru Industrie și comerț Cluj, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Bucișmana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chisețiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Cluj), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Grănițerul Bănățan, (Mehadia) Insoțirea de credit (Veștem), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Alba-Iulia), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Sângiorgiu), Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniăreva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Secășana, Selăgeana, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânămărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

ABONAMENTUL PE 1 AN LEI 120. — PE 1/2 AN LEI 60. NUMĂRUL 2-50 LEI.	COMITETUL DE REDACȚIE: Dom. RAȚIU, Ion I. LĂPĚDATU și Const. POPP Redactor responsabil: Vasile Vlaicu.	TAXA PENTRU INSERȚIUNI: De fie-care cm ☐ 2 Lei. Bilanțurile după tarif special.
--	--	--

SUMARUL:

O nouă poruncă dela Budapesta către Ardeal. — Cum este apreciat atacul îndreptat contra economiei Ardealului prin leziunea adusă Băncii Agrare? — Protestul și moțiunea „Solidarității”. — Hotărârile aduse de Consiliul de administrația a Băncii Agrare. — Culegerea datelor statistice la jertfele aduse de poporul nostru în războiul mondial. — Academia de comerț din Cluj (Sfârșitul). — Academia agricolă din Cluj.

Ordonanțe, Indrumări. — Judiciare. Cronica săptămânei.

O nouă poruncă dela Budapesta către Ardeal.

În cele următoare nu va fi vorba de nici una din multele zeci de mii de porunci directe ale guvernului și ale autorităților dela Budapesta către Ardeal, pe cari Siguranța noastră le-a prins și le-a colecționat dela încheierea păcii încoace, păstrându-le în câți-va saci. Tratatul acelor aparține în prima linie Siguranței, Justiției noastre și apoi celorlalte autorități ale Statului Român. Numai ele sunt în măsură a se pronunța, într-o câtă autoritățile române sunt datoare și în ce mod, să execute ordinele trimise dela Budapesta.

Ne vom ocupa însă de cea mai nouă poruncă sosită dela Budapesta către particularii și institutele din Ardeal pe cale indirectă, prin o filială din Oradea-Mare a unei bănci, cari își are sediul în Budapesta.

Se ordonă, ca toți particularii și institutele ardelenesti, cari au hârtii de valoare, titluri etc. în depozit la această filială să remită următoarea declarație:

„Către Filiala din Oradea-Mare a Băncii Generale de Credit Ungar.

Vă rugăm să încasați și se treceți în creditul contului nostru de coroane ungurești cupoanele hârtiilor de valoare ungurești, ce le avem în depozit la Dvs. Totodată declarăm, că am luat la cunoștință, cum-că Dvs. veți trece contravaloarea cupoanelor din chestiune în creditul contului nostru numai cu condiția, că suma creditată ne stă la dispoziție numai în Budapesta în valută ungurească, iar dacă în urma vre-unor dispoziții legale ar urma să se plătească acea contravaloare în valuta domiciliului nostru, atunci calculațiunea va trebui făcută după acel curs al zilei, care va fi notat la Bursa din Budapesta pentru respectiva valută neungurească în ziua eventualei plăți viitoare.”

* * *

Lăsând la o parte latura politică a chestiunii, pentru-ca să se ocupe alții de distincțiunile ungurești între România și «Teritoriul vremelnic ocupat din Ungaria» sau «Teritoriul Ungariei, care nu stă sub administrație ungurească», sau între «România» și «domiciliul» clienților filialei unei bănci din

Budapesta, între «lei» și «respectiva valută neungurească», nouă ni se pare, că laturea financiară a chestiunii merită a fi apărută în revista noastră.

După cât știm noi, depozitul de titluri (fără cele de război) ale cetățenilor noștri la băncile din Ungaria se cifrează la rotund 75 milioane coroane vechi, antebelice, față de care depozitul de titulari (cele de război excluse) ale cetățenilor Ungariei la institutele noastre se cifrează la rotund 55 milioane tot coroane vechi antebelice.

Scopul ordinului venit acum dela Budapesta și citat mai sus este deci evident. Cupoanele fiind neplătite de cinci ani, noi, cetățenii și institutele din România, suntem provocați să plătim rotund 12 milioane lei pentru cupoanele depozitului lor și să dăm declarație, că ne mulțămim să primim ceva sub 3 milioane lei pentru cupoanele depozitului nostru, deși depozitul este cam cu 50% mai mare. Dar, admitând cazul unei lichidări pe 1:2, Budapesta face și atunci o afacere frumoasă, primind pentru cupoanele depozitului ei 6 milioane lei și plătindu-ne pentru cupoanele depozitului nostru numai trei milioane lei. Aceasta însă numai în cazul, că actuala coroană unguească ar fi 5:1 în ziua menționată de ordinul dela Budapesta. Căci alta este măsura Budapestei pentru încassarea pretensiunilor ei față de noi și alta estă măsura, după care înțelege să-și plătească datoriile față de noi.

Pe scurt, în cazul de față, Budapesta ne poruncește să plătim pentru cele 12 milioane coroane antebelice, (în cazul cel mai bun pentru noi) 6 milioane de lei. În schimb cere să dăm o declarație, că suntem mulțămiți să fim escontențați cu 3 milioane lei pentru cele 15 milioane coroane antebelice, ce ne datorează, în cupoanele *depozitului nostru de efecte antebelice*.

Nu ne mirăm de îndrăzneala Budapestei în acest atac pornit de întreg aparatul unei țări contra fie-cărui cetățean al nostru în parte și nu ne îndoim, că se vor găsi ici-colo și oameni de-ai noștri, cari în lipsă de orientare vor asculta ordinul dela Budapesta și-și vor da declarațiile cerute de filiala din Oradea-Mare a unei bănci din Budapesta.

Ne mirăm însă, cum de se mai tolerează astfel de cuie streine, în casa noastră?

Or, aceasta este naționalizarea filialelor institutelor dela Budapesta, ca să-mi ia un leu

pentru o coroană și să-mi dea în schimb 20 de bani? Ca să-mi pună două-trei nume românești în consiliul pe administrație și apoi la adăpostul acestora să facă nestingheriți jocul intereselor financiare dela Budapesta, stând la ordinul Budapestei?

Să sperăm, că autoritățile noastre ne vor da tot concursul lor, pentru ca să ne apărăm interesele financiare și economice contra Budapestei și contra instrumentelor Budapestei, constituite în filialele sub naționalizare, sau naționalizate gata pe placul Budapestei. De alt-fel cu dispozițiile luate de către Budapesta intermediul filialelor ei de aici în contra singuraticilor cetățeni ai noștri, credem, că se va repeta pățania ursului care a atacat albinele. Ar fi bine numai, dacă și stuparul nostru s'ar interesa puțin de aceste albine.

Vasile Vlaicu.

Cum este apreciat atacul îndreptat contra economiei Ardealului prin leziunea adusă Băncii Agrare?

Modificarea reformei agrare din Ardeal, în ce privește finanțarea, a stârnit o indignare generală nu numai în publicul și presa ardeleană, da și în presa din vechiul Regat.

Pentru informarea băncilor asociate, spicuim din comentarea presei ca urmare din numărul trecut următoarele:

„Conzumul“ din 24 Iunie publică următoarele:

Primii au fost noi, cari am anunțat conflictul dintre Banca Agrară și guvernul liberal cu privire la finanțarea reformei agrare. Lucru știut că între stat și Banca Agrară s'a încheiat un contract de drept privat în aceasta chestiune. După ce acest contract a fost ratificat de parlament, a fost supus și sancțiunii ridicându-se la valoare de drept, iar Banca respective conducătorii ei, toți oameni experți financieri și economiști per eminențiam a știut să angajeze oameni specialiști pe terenul economic pentru înfăptuirea reformei agrare. După aceste fapte întâmplate cu cea mai mare consternație a luat la cunoștință lumea economică și financiară faptul că guvernul a detras concessiunea dela bancă. Banca Agrară a luat toate măsurile de lipsă pentru apă-

rarea intereselor periclitate, iar la caz de nereușită vor intenta acțiune pe cale juridică pentru apărarea respective respectarea din partea guvernului a contractului încheiat, ridicat la valoare de lege.

„Cuvântul poporului“ din Sibiu în Nr. din 24 Iunie scrie următoarele:

Modificarea legii agrare din Ardeal,

De ministru Constantinescu depune proiectul de lege prin care se modifică mai multe articole din legea agrară din Ardeal.

Aceste modificări sunt un fel de tertip liberal pentru a putea prin ele să dea lovitura de grație „Băncii Agrară“, care a fost pusă de stat să finanțializeze improprietărea și exproprierea. Le era teama liberalilor că să prea întărește această bancă a Ardealului și pe urmă ei n'o să-și mai poată face gheșefurile lor în Ardeal. Proiectul acesta în 10 minute s'a studiat și în 5 minute s'a votat. Inșă votul nu prea numără, fiindcă e vot curat liberal.

„Libertatea“ ziar poporal din Orăștie în Nr. din 22 Iunie publică următorul comentariu:

Schimbări în legea agrară,

În sfatul țării acesta de 3 zile, guvernul a propus și negreșit s'au și primit unele schimbări în Legea Agrară (pentru împărțirea pământului la noi în Ardeal, Bănat și Crișana). Ci-că erau în lege unele măsuri cari întârziău mersul răscumpărării moșiilor și împărțirea și plățirea lor. Prin schimbările aduse, guvernul vrea să ușureze mersul repede al lucrurilor. Așa se spune. Dar, din ce vedem în unele foi, înțelegem, că guvernul prin schimbările propuse și primite, a scos Banca Agrară din drepturile ce i se daseră prin Legea Agrară a Transilvaniei votată sub Averescani. Prin acea Lege „Banca Agrară“ din Cluj avea să „finanțeze“, adică să mijlocească toate plățile și a lucrătorilor la împărțire și a oamenilor cari capătă pământ și n'au cu ce-l plăti, — și din învârtirea asta de mijlociri, îl rămânea și ei un venit foarte frumos. Liberalii din capul locului n'au văzut bucurios acest lucru, mai ales că cei dela Banca Agrară au luat totdeauna ținută hotărît potrivnică lor, — și acum, stându-le în putere, au dat o lovitură grea, chiar foarte grea, Băncii Agrare. Ei stau înainte cu aceea, c'ămijlocirile Băncii Agrare erau și prea greoaie, și prea scumpe. Ei le fac prin Centrala Cooperativelor, care a făcut aceste mijlociri și în vechiul Regat și ci-că fără mari cheltuieli.

O fi, dar în Banca Agrară și-au băgat banii lor mii de fruntași ardeleni și bisericile și școlile, și comune și societăți, și dacă ne rămânea și ajungea mare și puternică, binele ce se răvârșa din ea, era un bine pentru toate așezem'ntele noastre de seamă

din Ardeal și pentru atâta fruntași ce vredniceau acel bine.

Dar, așa i în politică. Dai lovituri și capeți lovituri.

Să nădăjduim că Banca Agrară își va ști găsi rostul și fără a avea chemarea ce i-se dase în întâia linie.

„Unirea“ din Blaj în numărul din 24 Iunie scrie:

Lovitura, evident politică, ce s'a dat Ardealului economic prin aceasta din urmă este o nouă provocare. Organele partidului național o numesc direct: „un Iustizmord“ și astfel ne găsim de nou în preajma unor vicente lupte politice, cari pot să îndepărteze sufletul ardelean și mai mult de politica vechiului regat, până acum.

„Adevărul“ din 24 Iunie 1922 scrie următoarele sub titlu:

Banca Agrară și Banca Națională,

La aceeași ședință parlamentară însă, în care guvernul se arată așa de respectuos pentru normele constituționale, se supunea reprezentanților națiunii și proiectul de modificarea legii agrare din Ardeal. Prin această modificare se ridică Băncii Agrare privilegiul de a finanța exproprierea, privilegiu acordat printr'o lege votată cu respectul tuturor formelor constituționale, sancționată și promulgată după toate uzanțele. Se anulează astfel convenții precise încheiate între stat și Bancă, lezându-se interese particulare considerabile, deși Banca avea și ea garanția unei legi votată de Parlament.

Ne închipuim acum ce vor zice englezii cu convenția financiară când vor afla — dacă vor afla — de procedarea aceasta a guvernului nostru? Ce păreri își vor face ei de felul sum statul își respectă angajamentele luate față de particulari prin legi trecute prin Parlament?

Precedentul creat de liberali este fără îndoială, periculos. Nestabilitatea aceasta a relațiilor de drept în convențiile încheiate de stat cu particulari, e merit a zdruncina profund încrederea în angajamentele statului.

*

E curios felul cum încearcă liberalii să îndreptătească procedarea lor arbitrară față de Banca Agrară. „Viitorul“ de aseară spune:

„Operațiuni de asemenea natură, în valoare de miliarde, nu puteau fi, în nici un caz, lăsate pe seama unor instituții particulare“.

Și tot el adaogă:

„Statul făcând exproprierea, el trebuie să aibă și sarcina plății acesteia.“

Se observă că în în însăși legea financiară votată alaltăeri de Parlament, finanțarea operației de consolidare a datoriei flotante a fost încredințată... Băncii Naționale! Or, ce e Banca Națională dacă nu tot o instituție particulară cu anumite privilegii, ca și Banca Agrară? Și de ce citadela liberală poate face operațiuni pentru Stat iar Banca Agrară n'ar avea această cădere?

Contrazicerile acestea multiple, la cari adăogăm și contrazicerea semnalată eri în „Adeverul” cum că liberalii creiază cu Banca Agrară un precedent, după ce tot ei creiaseră altul diametralmente opus când cu afacerea tramvaelor, dovedește că guvernul nu lucrăză din convingeri principiale și nu are o concepție stabilă în privința raporturilor de drept dintre stat și particulari.

De principii guvernul își bate joc. Ceeace'l preocupă sânt interesele de partid, și pentru satisfacerea acestora nu se sifește să saruncine toate temeliile de drept și să arunce țara în prada celor mai primejdiouse frământări lăuntrice

„Dacia” din 26 Iunie 1922 sub titlul a *Cazul „Băncii Agrare” și procesul S. V. B.* publică următorul artical:

Am arătat chestiunea de fapt a Băncii Agrare în legătură cu legea modificatoare a reformei agrare.

Atâta și încă este suficient spre a evidenția adevărul că lovitura încercată împotriva unei bănci ardelenne, cu adevărat românească prin structura și participațiunile capitalistice din sânul ei, nu se poate admite.

Starea de drept și precedentele. Inaltei noastre Curți de Casație ne dau speranta că lovitura încercată pe calea unei legi înconstituționale va fi anulată la timp ca o garanție a stabilității și respectului contractelor private ale Statului, precum și ca o asigurare absolut necesară proprietății într'un Stat de ordine și de drept.

După-ce face comparație și esplică procesul vestit al afacerii tramvaelor comunale din București continuă:

Statul, ca ori ce particular angajat printr'un contract bilateral, este ținut la respectarea obligațiilor sale și nici o intervențiune lăaturalnică, prin jurnal al consiliului de ministri sau chiar prin lege, nu poate restrânge sau înlătura executarea unor asemenea obligațiuni pentru că în acest cas ar dispărea garanția proprietății și a drept rilor câștigate. Am cădea deadreptul în bolsevism.

În cazul Băncii Agrare, fără să fie vorba de rici o spoliațiune în daune cuiva, a Statului de pildă cum se spunea la 1911 că fusese în dauna comunei București și fără ca Statul să fi contribuit cu subscrieri

la constituirea băncii precum contribuise primăria Căpitalei cu marele său aport de linii și materiale rămase din vechea concesiune expirată a tramvaelor, — ne găsim dinaintea unei legi modificatoare anulând un contract bilateral dintre Stat și bancă în afară de calea constituțională și a justiției, singura în drept să aprecieze cauzele de nulitate și s'o rotească.

Astfel din această comparațiune, va reeși mai bine importanța covârșitoare a problemei ce va deschide din nou la noi prin legea d-lui Al. Constantinescu.

„Adevărul” din 26 Iunie sub titlul: „D. Al. Constantinescu și partidul național” scrie următoarele:

Mare satisfacție în cercul politic al d-lui Vintilă Brătianu. Ea decurge din faptul că ministrul de finanțe a făcut consolidarea bonurilor de tezaur externe, ci dintr'un motiv special de politică internă, care e în acelaș timp și de domeniul familiar al partidului liberal.

Satisfacția amicilor d-lui Vintilă Brătianu constă în faptul că d-l Al. Constantinescu a primit să prezinte parlamentului și să susțină legea prin care se dă o mare lovitură partidului național din Ardeal, luându se Băncii Agrare privilegiul dea mai finanța exproprierea în România de peste Cërpați.

Prin acest act, dnpă părerea celor din jurul ministrului de finanțe, d. Constantinescu s'ar fi compromis cu desăvârșire în fața partidului național.

Căci, adaugă aceiași oameni poliției, ministrul agriculturii ajunsese să-și facă un pedestal politic din legăturile sale personale cu fruntași partidului național și amenința mereu cu retragerea din guvern, dac nu se face o înțelegere pentru o colaborare cu acel partid.

D. Constantinescu a fost silit să renunțe la amenințarea de a se retrage din guvern și în acelaș timp solidarizându-se cu restul guvernului, a primit să propună și să susțină legea pornită din inițiativa d-lui Vintilă Brătianu, prin care se izbește mai ales în interesele politice ale partidului național Ardeal.

Tot d. Constantinescu, mai spun amici d-lui Vintilă Brătianu a trebuit să se ducă și la rege, să-i ceară și să obțină sancționarea legii în chestiune.

Și ca încheere:

— Astfel se dovedește că în partidul și guvernul liberal nu se trece peste dl Vintilă Brătianu, care e perfect de acord cu fratele său mai mare și a cărui voință e ascultată de toți.

Nu știm ce are să spună dl Constantinescu de satisfacția ce o resimt amicii d-lui Vintilă Brătianu dar e bine că acea satisfacție se manifestă, ca să se știe bine în Ardeal că legea prin care Banca Agrară e despuiată de privilegiul ce-l obținuse dela

Parlament, e pornită din inițiativa ministrului de finanțe, cu toate că a fost prezentată de ministrul agriculturii.

Se'nțelege că pentru ardeleni nu e prea clară nici atitudinea d-lui Constantinescu, dar se vede că ministrul agriculturii urmărește ceva, dacă admite deocamdată ceea ce voește dl Vintilă Brătianu,

„Patria“ de 25 Iunie, sub titlu: *Nesiguranța legilor* scrie următoarele:

Guvernul liberal și-a început opera de consolidare cu acest act suprem de anarhie de sus, iar în sesiunea extraordinară a Clubului liberal de acum, și-a continuat aceasta operă prin schimbarea altei legi, a celei agrare din Ardeal, prin luarea finanțării exproprierii dela Banca Agrară.

Legea agrară din Ardeal a fost trecută în vara anului 1919 prin Marele Sfat dela Sibiu, ea a fost recomandată Regelui spre sancționare într'un decret-lege, de acelaș minister liberal, care recomandase și legea electorală, legea agrară, inclusiv articolul 137, prin care finanțarea exproprierii la noi se încredința Băncii Agrare, a fost votată apoi de parlamentul averescan. Pe lângă această votare și sancționare de Rege, Statul încheiase convenții deosebite cu banca. Legea, după judecata tuturor oamenilor de specialitate, a factorilor competenți, a reprezentanților națiunii, nu era nici rău alcătuită, nici în detrimentul Statului, nici a cetățenilor, ci dimpotrivă aducea o mare ușurare Statului în opera de expropriere și împroprietărire. Trei ani de zile nime n'a ridicat acuză împotriva finanțării exproprierii dela noi prin Banca Agrară. Nici chiar liberalii n'ar fi avut nimic de zis împotriva ei, dacă...

Dacă nu erau în joc interesele partidului lor. Și fiindcă ei le-au văzut a fi în joc, puțin le-a păsat că legea a trecut prin două parlamente și că poartă de două ori iscălitura Regelui, puțin le-a păsat de convențiile speciale pe care Statul le-a încheiat cu Banca Agrară. Într'o ședință a Clubului lor au ras'o!

Operă de consolidare? Guvernul „ordinei“ nu bagă de seamă operă anarhică, de adevărat bolșevism, pe care o săvârșește dând peste cap legile când le place, când cer interesele lor de partid?

Vor cuteza să spună, că o cer interesele țării? Dar toată lumea vede o operă de răzbunare în acest nou act anticonstituțional al liberalilor, și nici decât un act ocrotitor al intereselor țării.

Care ar putea fi interesul public, pe care finanțarea reformei agrare din Ardeal prin Banca Agrară l-ar fi amenințat? Dacă finanțarea se va face prin organul dela București, vor fi salvate interesele țării?

E ridicolă orice discuție pe tema asta, când lucrul e așa de limpede: capitalul liberal n'a fost cointeresat la Banca Agrară. Ori prin ce instituție se va face, după proiectul liberal, aceasta finanțare va trebui, ca aceea să aibă și capital liberal.

La Banca Agrară era angajat capital ardelenesc, pe care Brătienii nu-l pot suferi, acesta trebuia distrus cu orice preț.

Iată opera de consolidare al guvernului ordinei, sămănător de anarhie și principalul autor al nesiguranței legilor în țara noastră.

„Dimineața“ din 26 crt. publică sub titlu: *«Ardelenii și Banca Agrară»* următoarele:

Relevând cu mâhnire faptul că nici un ardelen din majoritatea liberală nu și-a făcut onoarea să protesteze împotriva legii care deposeda «Banca Agrară» de drepturile ei dobândite, „Gazeta Transilvaniei“ scrie:

„E natural să fie așa, când știm că în partidul liberal s'au înscris, din Ardeal și Banat, toți renegații și agenții provocatori ai Budapeștei cari, astăzi, prin opera de egalitate, sub scutul criminali conduceri dela clubul liberal din București, își ascultă sentimentele lor antinaționale și își continuă acțiunea de dezagregare a unității naționale, contra căreia au luptat atât de aprig cu ajutorul guvernelor maghiare.

„Pentru acești oameni orice lovitură îndreptată împotriva ardelenilor români este bine venită“.

Tovără ia aceasta între Brătienii și trădătorii națiunii românești nu putea duce decât la actele de disperare pe care guvernul de astăzi le face, cu o ură pe cât de inverșunată pe atât de ignobilă împotriva adevăratei pătri părătoare a conștiinței românești de peste Carpați.

Guvernul Brătianu, făcând astfel acte politice de răzbunare împotriva partidului național român, nu și dă seama, pe semne, că solidarizează întreaga populație a Ardealului cu acest partid, fiindcă el se confundă cu masele ardelenesti.

„Adevărul“ din 26 Iunie publică următoarele:

„Monitorul Oficial“ de astăzi, publică decretul prin care regele sancționează legea pentru anularea Convenției dintre stat și Banca Agrară din Ardeal.

Amintim că și răposatul rege Carol a sancționat legea prin care guvernul Carp modifică Convenția de concesiune a tramwayelor comunale din București.

Aceasta nu a împiedicat atunci partidul liberal ca să se adreseze justiției pentru a ere anularea a celei legi votate de parlament și sancționate de rege.

Și Curtea de Casație a găsit atunci, și suntem siguri că va găsi și astăzi, că nici votul Parlamentu-

lui, nici sancțiunea regală, care se dă de altfel sub răspunderea ministerială nu pot schimba principiile fundamentale și elementare ale dreptului.

„Dimineafa“ din 25 Iunie are următoarea informație:

Ziarele din Ardeal sosite azi publică lungi articole în chestia Băncii Agrare.

„Gazeta Transilvaniei“ numește actul guvernului liberal o *confișcare* și spune că este la mijloc un șantagiu și un îndemn la bolșevism.

Toate ziarele ardeleni își exprimă convingerea că un asemenea act nu va fi sancționat de către rege.

S'au înșelat însă ardelenii în convingerea lor.

Guvernul s'a grăbit să obțină semnătura regelui pe legea în chestie și legea a și fost promulgată în „Monitorul Oficial“ de azi.

Speranța ardelenilor a fost zădărnicită repede.

„Dimineața din 27 Iunie publică următoarele:

Se anunțase că o delegație de ardeleni, compusă din dnii Aurel Vlad fost ministru, Petre Poruțiu, profesor universitar, Victor Deleu și Victor Bontescu, a cerut o audiență la rege, pentru a-i arăta lovitură ce s'a dat Băncii Agrare.

Delegația aceasta deși ceruse la timp audiență la palat, n'a putut apare în audiență la rege.

Ce s'a întâmplat?

Înainte încă de a veni regele la București guvernul a obținut de la Sinaia, promulgarea legii — și audiența a fost zădărnicită.

Chestia se discută cu multă amărăciune în cercurile ardelenesti.

*

Dnii dr. Aurel Vlad și petre Poruțiu au și plecat din Capitală, fără a fi fost în audiență la rege.

„Adevărul“ din 26 Iunie scrie următoarele subtitlul:

**Primul ministru în Ardeal
Teama guvernului de agitații**

Primul ministru, însoțit de patru colegi din guvern au plecat eri în Ardeal.

Vizita aceasta prea coincide cu vâlva ce o ridică în tot Ardealul faptul că guvernul prin modificarea legii agrare a dat o puternică lovitură tuturor instituțiilor economice și financiare din acea parte a țării.

Cine cunoaște Ardealul știe că mai în fiecare orășel și comună rurală de seamă ființează de mult bănci și cooperative românești, cari au avut, sub stăpânirea maghiară, cel mai important rol economic și național. Ele adunau economiile țăranilor români cu cari cumpărau moșii, vite și unelte agricole pe cari

le împărțau cooperativelor și astfel îi dezrobeau economicește dela sași și unguri și le sporeau avutul.

Toate acestea bănci și cooperative își găsiseră după un're, expresia unitară în Banca Agrară, care își întrunise și fructifica mai toate rezervele lor.

Banca Agrară obținuse privilegiul de a plăti pământurile expropriate și de a încasa dela țăranii improprietați prețul terenurilor ce urmau să li se dea.

Încontestabil că acea bancă avea să profite de pe urma acelei operațiuni cu care fusese însărcinată de Parlament, în numele statului.

Dar profitul ce urma să-l realizeze se distribuia organizațiilor economice și financiare ale țăranilor din Ardeal, cari își au rezervele în capitalul Băncii Agrare.

Lovind în acea bancă, de fapt guvernul a lovit în primul rând în acele organizații ale țăranilor români din Ardeal.

Lovitura s'a simțit deopotrivă în toate părțile Ardealului locuite de români și ea nu se putea să nu producă nemulțumiri dintre cele mai mari.

De aci vâlva constatată, care a avut de efect să deranjeze, în toiu căldurilor, pe însuși șeful guvernului, cel mai puțin dispus să se deranjeze, din câți oameni politici a avut țara.

„Patria“ din 27 Iunie 1922 scrie următorul comentariu:

O audiență inutilă.

Dnii dr. Aurel Vlad, fost ministru și președinte al Solidarității, dr. Petre Poruțiu, profesor de Universitate și președintele Consiliului de administrație a Băncii Agrare și dr. Victor Deleu, director la aceasta Bancă, s'au prezintat Miercuri la Palatul Regal din București, solicitând audiență la M. Sa. în chestia legii votate de adunările liberale, prin care se modifică legea agrară din Ardeal și se nesocotește o lege existentă și se desconsideră un contract legal, cauzându-se prin procedura aceasta imprudentă, interesată și meschină a guvernului liberal mari pagube de ordin moral și material pentru Stat, cu scopul mărturisit și lămurit de a împiedeca sancționarea legii prin informarea corectă a M. Sale Regelui.

Guvernul liberal, convins fiind, că informațiunile corecte și obiective ce s'ar fi dat Regelui, împiedecau cu siguranță sancționarea legii, prin uneltiri oculte cu oamenii lui dela Palat, a intervenit în mod subit să fie sancționată legea chiar înainte de audiența ardelenilor și din acest motiv a izbutit să amâne termenul audienței pe Duminecă, obținând sancționare deja Vineri. Ne mai înzistând asupra calificării cuvenite a procedurii guvernului constatăm, că a făcut o impresie penibilă în Ardeal faptul, că funcționarii palatului, cari n'ar trebuie să fie slujbașii devotați al unuia partid, au avut o ținută cu totul jicnitoare pen-

tru o deputație de ardeleni distinși, cari se grăbeau la Regele lor într'o afacere publică.

Intreaga opinie publică ardeleană va aproba deci răspunsul acestei delegații, care l'a dat maresalului Curții în scris accentuând, că în urma sancționării petrecute înainte de a fi luat contact ardelenii cu Regele nici un rost nu ar avea să se mai prezinte în audiență.

Delegația a plecat imediat din București.

„Adevărul“ din 17 Iunie. sub titlul „Chestiunea „Băncei Agrare“ și Constituția țării“ scrie următoarele:

Am anunțat că conducătorii Băncei Agrare din Cluj au delegat pe d-nii dr. Aurel Vlad, fost ministru, președintele asociațiunii băncilor ardelenesti Solidaritatea, Petre Poruțiu prof. univ. președintele Băncei Agrare și dr. Victor Deleu, deputat membru în consiliul de administrație al Băncei Agrare, ca, împreună cu d. dr. Victor Bontescu, fost ministru, directorul general al institutului, să solicite, încă înainte de sancționarea și promulgarea legii, o audiență la rege. Audiența va avea de scop să arate suveranului, cum atentatul guvernului, prin confiscarea bunurilor materiale, câștigate de bancă prin scutițiile și privilegiile sale, lovește deadreptul în art. 17 al Constituției, cum legea, votată prin surprindere și în absolută necunoștință a materiei și consecințelor, când în mod arbitrar desface un contract bilateral survenit între stat și bancă, expune statul la despăgubiri aproape inevaluabile, lezând și art. 19 al Constituției, și cum aceasta samavolnicie legislativă nemai pomenită, scoțând un institut de importanța Băncei Agrare în afară de lege, va produce cele mai sinistre perturbațiuni economice, financiare și politice în întreg Ardealul, fără deosebire de culoare și partid.

Pentru toate aceste grave motive urma să se insiste pe lângă Suveran, că, cel puțin până la cercetarea mai obiectivă și mai amănunțită a importante chestiuni, să amâne sancționarea și promulgarea nefastei legi.

Încă de Marți, când legea trecuse abia prin Senat delegații băncei înaintaseră Suveranului prin ministrul Palatului un Memoriu scris cerând totodată să fie primiți într'o audiență orală.

Pare însă că d. ministru Constantinescu avea motive, ca să zădărnicească luminarea Suveranului, cum n'a ținut să lumineze nici Corpurile legiuitoare și așa a reușit.

Delegații ardeleni așteptau întoarcerea regelui dela Sibiu-Sinaia, când după spusele d-lui Mișu avea să fie primiți în audiență. D. Constantinescu însă, abil ca totdeauna a plecat la Sinaia cu legea votată,

și a readus-o încă în aceeași noapte gata sancționată și în n-rul de eri al Monitorului Oficial a și fost promulgată, iar delegaților băncei, stupefiați de cinismul și batjocura unor asemenea pro edeuri, dl Mișu le anunță că vor fi avizați asupra termenului audienței, Duminecă la reîntoarcerea regelui.

„Cum era și firesc, ni se spune, d-ni Vlad, Poruțiu și Deleu au renunțat la prea înalta grație a unei audiențe inutile, degradată de înșiși ministrul Majestății Sale, la un simplu și ridicol taifas. Era o chestiune și de demnitate și de bun simț, să nu-L mai înoportuneze pe Majestatea Sa cu plângeri tardive.“

Ce spune dl Bontescu privitor la audiența zădărnicită și ce nu spune d-sa!

Dl Bontescu spune:

— Plecarea grabnică a delegației nu intenționa să prezinte renunțarea la audiență drept un act, demonstrativ contra regelui.

Delegații cunosc îndeajuns perfidia practicelor liberale, ca să înțeleagă surubăria. Ei au trebuit să plece însă imediat pentru două motive:

Pentru 28 Iunie dl Vlad a convocat la Cluj adunarea Solidarității, ca principala reprezentanță a majorității acționarilor Băncei Agrare: iar dl Poruțiu a convocat consiliul de administrație al băncei, fiind nevoie a chema o adunare generală extraordinară pentru fixarea atitudinii viitoare.

Dl Bontescu a rămas în Capitală pentru ori și ce eventualitate, dacă Suveranul ar mai dori totuși să fie luminat asupra chestiunii, să i se pună la dispoziție. În seara de 26 însă va trebui să plece și d-a.

— Ardealul ține ca să nu scape nici o cale legală pentru apărarea și revendicarea legitamelor sale drepturi. În cazul dat va recurge în primul rând la forurile justițiare. Banca nu face și nici nu a înțeles nici odată să facă politică militantă dar pare inevitabil ca chestiunea Băncei Agrare să nu se transpună și pe terenul luptelor pur politice.

Alimentate și de acest flagrant caz de violare a celor mai elementare drepturi civile se vor întări adunările și congresele de protestare.

1) contra camarilei liberale, care izolează palatul față de ori ce opinie și curent care nu este în nota liberală;

2) contra politicii hrăpărețe și acaparatoare a guvernului și băncilor liberale, care tinde la pauperizarea completă a Ardealului;

3) contra întregului sistem liberal, care numai din nesiguranța de drept și din ilegală protecție știe trăi;

4) pentru redobândirea pe cale de proces a

pagubei, de cel puțin 150,000,000 lei, ce a suferit-o Ardealul cu ocazia retragerii coroanelor;

5) pentru scoaterea întreprinderilor și instituțiilor financiare ale Ardealului, de sub tutela nelegiuită și primejdioasă a guvernului și a politicii nebune vintiliste, care își asumă drepturi de prealabile aprobări neîntemeiate pe nici o lege, ba în flagrantă contradicție cu cele mai precise dispoziții și imperative ale legiului comerciale;

5) pentru scoaterea Băncii Naționale, din raza de influență a oricărei politici de partid, pentru reorganizarea ei astfel ca, ridicată peste interesele meschine ale oricărei politici, ea să fie reorganizată numai în vedere nevoilor și problemelor generale ale economiei naționale din Țara întregită.

Și d-l Bontescu mai spune:

Dacă ipocrizia — în cazul dat însă foarte transformată, ca orice autorepetiție a senilității, care pare că bate și la ușa d-lui Al. Constantinescu — dacă ipocrizia aceasta diafană invocă pentru urgența loviturii contra Băncii agrare și a Ardealului — atât de mult luată în deșert idee a unificării — ei atunci: pentru ce nu a ținut să unifice în primul rând prețul pământului bunăoară?

pentru ce nu impozitul, cel puțin asupra veniturii întreprinderilor și institutelor bancare — cum bine știut este că ele plătesc azi de 10 ori atât cât instituțiile similare din vechiul regat;

și pentru ce nu unifică condițiile de operațiuni cu „Banca Națională” de exemplu?

Unificarea așa cum o invocă guvernul — o să-i răspundă Ardealul cu o tradițională, ba legendară chiar idee de unificare românească — atunci la adresa nu mai puțin turcilor liberali — vorba bătrânului Mircea:

„li vom face — toți o apă s'un pământ...”

*

Atât spune d-l Bontescu.

Ceeace însă nu vrea să ne spună cu nici un cuvânt d-*sa*, este despre latura politică a chestiunii. Pare însă cu certitudine, că:

Lovitura atât de temerară dată contra Băncii Agrare va accelea închegarea frontului politic anti-liberal. Interesul material lovit e mai sensibil și mai repede reacționat, de cât concepția teoretică și pur ideală.

„Epoca” din 28 Iunie în primul articol intitulat „Banca Agrară și Banca Națională” face următorul comentariu din care estragem numai partea mai exențiată:

Intre convențiunea dintre Stat și Banca Agrară și convențiunea dintre comuna București și Societatea tranvaelor brătieniste, juridicește e cea mai per-

fectă analogie. Zicem juridicește, căci din punct de vedere moral e o deosebire enormă. Convențiunea Băncii Agrare este o afacere curată, aducând Statului reale servicii, pe când cointeresarea tranvaelor era un act de îndrăzneată spoliațiune a avutului public.

Și partea cea mai sugestivă a chestiunii, e aceea că guvernul nu găsește să invoace pentru aceasta anulare sumară și anticonstituțională decât un motiv de ordin politic: „Banca Agrară este înfeodată partidului național”.

Dar noi mai cunoaștem încă o Bancă în țara aceasta, care nu e numai înfeodată, dar officina și ar na principala a unui partid politic: Banca Națională.

Dar luați ambele bănci sub înfățișarea lor de astăzi.

Banca Agrară, o instituție financiară trăind și prosperând prin propriile ei forțe din operațiuni bancare corecte, în alcătuirea ei intrând aproape toate băncile și instituțiile de credit din Ardeal, — care orice s'ar zice dar nu sunt toate officine ale Partidului Național, — precum și întreg fondul celor două Biserici confesionale ale românilor de peste munți, — care iarăși e departe de a fi patrimoniul Partidului Național.

Banca Națională în aceleași mâni restrânse ale moștenitorilor oculte caradiste, trăind și realizând beneficil enorme numai din specula creditului Statului căci aceasta este astăzi singura garanție a biletelor de bancă. Iar rolul ei de unealtă politică l'am văzut nu mai departe decât în decursul anului trecut, când pentru a crea deficițta financiară guvernului Averescu, a refuzat Statului un împrumut de 500 milioane, — adică a refuzat să-i pună la dispoziție hârtie tipărită pentru această sumă, căci ca ban această hârtie n'avea valoare decât prin creditul prin care o acoperea Statul.

Și oamenii cari sunt exploataorii bănești și politici ai unei atât de monstruoase ficțiuni financiare vin să conteste dreptul la viață și la liberă contractare cu Statul Băncii Agrare?

Dar Banca Agrară reprezintă un fond palpabil și o realitate, pe când Banca Națională n'are ca realitate de cât casa, scaunele și birourile.

Cu ce acopere Banca Națională miliardele emise pe piață? Cu polițele Statului? Statul dă polițe și Banca Națională încasează beneficiile?

De unde dar îndrăzneala cu care se calcă legile și se nesocotește Constituția pentru ca o instituție financiară care pe pământul țării românești are aceleași drepturi și se bucură și ea de privilegiile speciale ca și Banca Națională să fie scoasă de sub scutul legilor pentru ca în țara aceasta să n'aibă dreptul de a trăi și contracta cu Statul decât băncile și creditele liberale?

Anularea convențiilor dintre instituțiile financiare particulare și Stat?

Dar de ce n'a început guvernul cu Banca Națională?

Și aci am voit să ajungem.

Retragerea privilegiilor Băncii Naționale și anularea convențiilor pe care această instituție le are cu Statul, a fost agitată numai în chip lăaturalnic, la intervale, dar chestiunea n'a fost pusă nici odată în mod efectiv și categoric.

Astăzi chestiunea o pune însuși guvernul Brătianu prin anularea convenției Băncii Agrare.

Și Banca Națională și Banca Agrară au aceleași drepturi cari trebuie să beneficieze de aceleași garanții și să se bucure de aceeași protecțiune în Statul român.

Legile și procedura trebuie să fie aceleași pentru toți și nimeni nu poate fi nici pus mai presus de lege, nici scos de sub ocrotirea legii.

Guvernul de astăzi indică guvernului de mâine ce are de făcut. Și sperăm că ceia ce-i este permis guvernului de astăzi să facă nu-i va fi tăgăduit guvernului de mâine.

Până ce justiția își va pronunța cuvântul ei, deocamdată din punct de vedere politic numai astfel se pune chestiunea.

Hotărârile aduse de Consiliul de administrație a Băncii Agrare

Consiliul de administrație a „Băncii Agrare“ a ținut în 29 Iunie a. crt. o ședință importantă în cauza leziunii aduse băncii, ședință la care au participat următorii membrii:

Dr. Petre Poruțiu prof. universitar și președintele consiliului, dr. Aurel Vlad președintele „Solidarității“, dr. Izidor Marcu canonic ca reprezentantul fond bis. școlare gr. cat., dr. N. Comșa reprz. „Albinei“, dl Axente Secula reprz. „Victoriei“, Ionel Comșa reprz. „Băncii Centrale“, dr. Victor Deleu reprz. „Intrep. forest. rom.“, dr. V. Onișor prof. univ., dr. Emil Hațiegan, dr. Valer Moldovan, dr. Ioan Vescan, dr. T. Mihali, dr. Ivan Iacob, dr. C. Bușan comis. guv., dr. V. Bontescu, Vasile C. Osvadă, Dom. Rațiu, dr. G. Popescu, dr. L. German, dr. I. Pop.

Și au scuzat absența: Dl dr. L. Borcea reprz. „Fond. bis. gr. or.“, dr. Avr. Imbroane și dr. O. Prie.

Președintele dl dr. Poruțiu mulțumind membrilor din Consiliu pentru viul-interes și adâncă înțelegere dovedită în cauza băncii face o dare de seamă asupra situației de drept creiată prin modificarea neconstituțională și ilegală a art. 137 din reforma agrară privitor la „Banca Agrară“. Arată cum de comun acord cu Direcțiunea a condus la București delegația Băncii ca să prezinte Regelui informațiile necesare înainte de sancționare, și constată cu amărăciune că în urma unor „ciudate manevre“ sancționarea Legii modificată a apărut în „Monitorul Oficial“ Vineri și audiența le-a fost fixată abia pentru Duminică.

După sancționare ne mai având obiect audiența au cerut la Palat să fie socotită ca tardivă și s'au reîntors la Cluj — dl Bontescu, rămânând la București pentru ca întrucât Regele ar dori să aibă informații și după sancționare — să poată dispune.

A luat apoi cuvântul dl dr. Bontescu, arătând în scurte cuvinte peripețiile și diferitele convorbiri avute cu cei în drept. Precizează că dl ministru Constantinescu i-a spus Luni trecută în fața dlui dr. Mihali, că dsa „sosit azi dimineață la București, a fost chemat la Consiliul de miniștri, unde i s'a impus și modificarea art. 137 privitor la Banca Agrară.

Duminică (25 I. c.) a fost primit în audiență la M. S. Regele, după care audiență a rămas cu convingerea, că dl ministru Constantinescu, contrar datoriei sale de sfetnic al Tronului, nu a prezentat toate informațiile, datele și elementele, ca Suveranul să poată judeca justețea și necesitatea rolului Băncii Agrare atât în ce privește finanțarea reformei agrare, cât și politica economică în legătură cu această finanțare. Nu i-au fost reliefate M. S. Regelui consecințele incalculabile de pe urma distrugerii unei organizații speciale ca să servească drept factor *intermediar* în finanțarea reformei agrare din Ardeal, ce să găsește în condiții speciale.

Dl dr. Aurel Vlad, președintele „Solidarității“ constatând neconstituționalitatea și ilegalitatea despoierii Băncii Agrare de drepturile câștigate, declară, că „Solidaritatea“ ca mandatară tuturor băncilor române din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș să alătură la lupta în fața atentatului săvârșit contra Băncii Agrare.

Ilustr. Sa canonicul dr. I. Marcu, prelat papal și vicar metropolitan, reprezentând fondurile bisericesti și școlare administrate de Consistorul Mitropoliei dela Blaj, adânc impresionat și indignat de cele experiate cu ocazia prezentării la guvern a delegației din care a făcut parte și în fața nesocotirii convențiilor încheiate întărite de Parlament și M. S. Regele — își ridică glasul pentru apărea Băncii Agrare, care administrează averile fondurilor depuse în oc-

țiuni — fonduri, ce au fost create și chivernisite de înaintașii și actualii iubitori și jertfitori ai neamului, din toată sărăcia, sudoarea și munca lor cinstită și din întreaga dragoste de neam și de biserică.

Di prezident citește adresa Consistorului mitropolitan din Sibiu prin care deasemenea să pre-oni-zează lupta pentru recâștigarea privilegiilor Băncii Agrare.

Di consilier dr. Valer Moldovan constată și re-marcă cu durere că nici capii bisericilor noastre în Sen-at, nici alții n'au ridicat glasul lor de protest față de atentatul săvârșit în Corpurile legiuitoare, ră-mase numai cu liberalii.

Directorul V. C. Osvadă completează informa-țiile, arătând că în vechiul Regat — contrar argu-mentărilor și învovațiilor guvernului și a presei lui — reforma agrară se finanțiază, ba se execută chiar de o instituție *mixtă* formată cu capital *parti-cular* la care a contribuit și Statul.

Prin urmare nici în vechiul Regat nu finan-țează decât *îndirect* Statul — ca și în cazul Băncii Agrare.

Afmintește că în legea modificată nu se face amintire de organele prin cari Statul vrea să facă finanțarea reformei agrare substituind Banca Agrară.

După discuții frumoase și la înălțimea cauzei, lămurind toate laturile chestiunii la care au luat parte dnii dr. Victor Onișor, dr. Ioan Iacob, dr. Valer Moldovan, dr. C. Bucșan, — pe lângă cei deja amintiți — Consiliul de administrație a luat cu unanimitate următoarele hotăriri:

a) Va pregăti unui memoriu, ce se va înainta Suveranului pentru *suspendarea* aplicării. Legii modi-ficate până la sentința ce o va da justiția, la care se apelează.

b) Convocarea unei adunări generale extraordi-nare *pentru ziua de 2 August* având această adu-nate un singur obiect: discuția asupra situației și a măsurilor de luat în situația creată prin modificarea anticonstituțională și ilegală a legii, ce vrea să anu-leze drepturi câștigate prin convenții legale.

Consiliul de administrație a hotărît să pro-pună acestel adunări apelarea la justiția țării.

c) Informarea largă a acționarilor și a publicu-lui asupra situației create economiei Țării, și în spe-cial ținuturilor alipite prin atentatul îndreptat contra Băncii Agrare.

Intreagă ședința Consiliului de administrație dela început până la sfârșit a fost stăpânită de senti-mentul gravității momentului, discuțiile s'au succedat

demn, calm, pline de dragostea și îngrijorarea față de interesele superioare ale neamului și ale țării în-tregite, în care un guvern personal, condus de un spirit sectar poate concepe și să pot legifera aten-tate la consolidarea noastră economică ca cel contra sistemului de lucrare economică preconizat în Banca Agrară.

Protestul și moțiunea „Solidarității“

împotriva leziunii aduse „Băncii Agrare“:

În opinia publică și mai ales în cercu-rile economice dela noi tot mai aprins să discută „Justizmord“-ul aplicat Băncilor românești și așezămintelor noastre bisericesti, școlare și culturale prin ilegalitatea săvârșită contra „Băncei Agrare“.

Sezisând gravitatea momentului — con-ducerea „Solidarității“ centrala băncilor româ-nești a convocat de urgență *Consiliul de Ad-ministrație*, care în ședința sa, ținută în Cluj la 28 I. c. a adus hotăriri demne precise și foarte importante. Asupra acestei ședințe raportăm următoarele:

1. În chestia lichidării pretenziunilor între statele succesoare ale monarhiei Austro-Un-gare, să se facă pașii pentru rezolvire, întru-cât conform tratatului de pace statul român era obligat să preia datoriile cetățenilor și să dea în schimbul lor rentă de stat, urmând să achite și dobândă echivalentă cu începere dela data tratatului de pace.

2. S'au luat hotăriri în chestia impozi-telor la cari suntem tratați neegal. Până când în vechiul Regat s'au abrogat dispozițiile de impozitare pentru societățile pe acțiuni, în Transilvania, Banat și Crișana s'au menținut dispozițiile de impozitare conform legilor un-gurești cari sunt cu mult mai grele.

3. Să se ceară dela guvern soluția sta-bilirei cursului de incassat pentru creanțele din Ungaria, Ceho-Slovacia și Austria.

4. Pentru apărarea intereselor institutelor

cari au capital plasat în acțiunile „Băncii Agrare“. „Solidaritatea“ ca mandatară a băncilor ardelenești a decis următoarea moțiune:

Moțiune.

Având în vedere că Banca Agrară din Cluj s'a înființat în scopul finanțării reformei agrare din Transilvania, Banat, Crișana și Maramurăș și în baza unor privilegii speciale garantate în prealabil de hotărârile Marelui Sfat Național dela Sibiu și de decrete-legi No. 3911 și 4167/1919 sancționate de Suveran și contra-semnate de înșiși membrii guvernului central dela București;

Având în vedere că acționarii Băncii Agrare — în marea lor majoritate Institute de bani și Instituțiuni Culturale Românești din Ardeal — au participat la semnarea capitalului societar exclusiv în vederea scopului și privilegiilor garantate acestei bănci;

Având în vedere, că finanțarea reformei agrare și privilegiile acordate menționatei bănci au fost ulterior garantate și prin legea definitivă, votată de corpurile legiuitoare și promulgată la 23 Iulie 1921, cum și prin convențiunile dintre Stat și Banca Agrară, încheiate la 29 Iulie și 11 Noembrie 1921;

Având în vedere, că prin modificările introduse în legea numită în sesiunea extraordinară din Iulie 1922 a Corpurilor Legiuitoare și prin sancționarea dată acestor modificări, privilegiile Băncii Agrare și convențiunea dintre aceasta și Stat au fost anulate în mod unilate al și că prin aceasta se aduce o gravă jignire intereselor materiale ale acționarilor, în prima linie ale băncilor federate în Centrala noastră „Solidaritatea“ bănci, cari dețin mai mult de jumătate din capitalul societar al Băncii Agrare;

Având în vedere, că Banca Agrară s'a organizat cu enorme jertfe și investițiuni în vederea lucrărilor pentru finanțarea reformei agrare, jertfe și investițiuni de care Corpurile legiuitoare cari au votat modificările legii și au anulat convențiunea în vigoare, n'au ținut seamă, Consiliul de administrațiune al «Solidarității» protestează în numele băncilor acționare împotriva retragerii privilegiilor Băncii Agrare și împotriva anulării unilaterale a Convențiunii dintre această bancă și Stat și cere, ca organele în drept ale Băncii Agrare să iele măsurile legale, necesare în scopul apărării și despăgubirii intereselor jignite ale ei și pentru salvagardarea băncilor asociate, acționare ale ei.

Din hotărârile Consiliului de Administrație al „Solidarității“ să desprind clar următoarele momente importante:

Conducerea „Solidarității“ consideră atacul dat contra „Băncii Agrare“ ca un atac îndurat de toate băncile și organizațiile economice din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș și ca urmare:

Protestează contra încercării de a fi încălcată și stingenită munca noastră economică din aceste părți ale țării.

Și cum nu dorim să rămânem numai la proteste platonice — conducerea „Solidarității“ prin hotărârile sale face apel la toate băncile și organizațiile noastre economice ca în adunări teritoriale să lămurească situația economică, ce ni s'a creiat prin măsurii arbitroare și nejustificate atât în ce privește impozitele și creditele, cât și în ce privește urmările nerespectării drepturilor câștigate și convențiilor încheiate.

Să proiectează astfel de adunări în Sibiu, Arad, Lugoj, Orăștie, Dej, Oradea Mare, Șimleu, Cluj și eventual în alte centre.

Băncile și organizațiile economice vor primi din timp lămuriri directe.

Facem călduros apel la conducerea Băncilor și organizațiilor noastre economice să aprofundeze importanța momentului și grozăvenia luptei în care suntem forțați și în consecință să lucreze de pe acum pentru cât mai desăvârșita reușită a acestor adunări chemate să ne dea prilejul de-a ne spune hotărît cuvântul în ce privește rolul și importanța băncilor și organizațiilor economice românești în politica economică a statului român întregit.

Vom arăta anomaliile, vom insista asupra nedreptăților, și a încălcărilor de drept că apoi să se poată fixa soluțiile reale în interesul bine priceput al adevăratei consolidări economice a întregitei țări.

Nu ascultați de profetul, care zice, că temelia economiei este satisfacerea trebuințelor, fiind-că el vi se oferă imediat a vi le satisface spre deplina lui satisfacție. Lui îi convine profeția trebuințelor.

Culegerea datelor statistice,

referitoare la jertfele aduse de poporul nostru în războiul mondial.

În articolul publicat sub titlul de sus în numărul 30 din anul trecut al revistei noastre, ne-am fost exprimat bucuria, că în sfârșit, după șase ani de trăgăneală, s'a dat rezolvare norocoasă și mulțumitoare unei chestiuni foarte însemnate, și că secțiunile științifice-literare ale «Asociațiunii» au hotărât în ședința lor plenară (din 15 Iulie 1921), culegerea fără întârziere a tuturor datelor statistice referitoare la jertfele aduse de poporul român de dincoace de Carpați în marele războiu din ani 1914—1918.

Am primit cu multă satisfacție aducerea aceste hotărâri importante, fiindcă culegerea datelor statistice din întrebare, în coloanele revistei noastre a fost propusă și cerută mai întâi.

Ne-am exprimat apoi dorința în articolul din anul trecut, să vedem lucrarea cât mai curând să o putem vedea și terminată.

Astăzi suntem în măsură de a putea comunica cetitorilor acestei reviste, că lucrarea să face, și că avem un bun și promitător început de lucrare.

Domnul *T. V. Păcățian*, distinsul publicist, președintele secțiunii istorice a «Asociațiunii», încredințat cu lucrarea aceasta migăloasă, atât din partea secțiunilor științifice-literare, cât și din partea comitetului central al «Asociațiunii», a adunat cu multă greutate, materialul necesar din 3 orașe municipale și din șapte județe, l'a censurat și prelucrat, iar despre rezultatele la cari a ajuns, a înaintat secretarului literal al «Asociațiunii» un raport amănunțit, pe care, pentru importanța datelor pe cari le conține, îl publicăm și în coloanele revistei noastre. Sună astfel:

Domnule Secretar!

Regret, că nu vă pot prezenta, așa cum ași fi dorit, lucrarea *întreagă*, ci numai un *început* din lucrarea statistică despre jertfele pe cari le-a adus poporul român de dincoace de Carpați în marele răz-

boiu din anii 1914—1918, lucrare, cu a cărei compunere am fost încredințat din partea secțiunilor științifice-literare ale „Asociațiunii”, prin hotărârea adusă în ședința plenară din anul trecut.

Întârzierea își află motivarea în împrejurarea, că adunarea tablourilor nominale, despre ceice au luat parte la războiu, se face, din singuraticile comune, cu mare anevoie. Imprimările necesare pentru compunerea lor, tipărite în Cluj, sub supravegherea mea, au fost trimise subprefecturilor județene și primăriilor orașenești încă la începutul lunii Decembrie anul trecut prin Directoratul general de Interne din Cluj. Subprefecții și primarii orașelor cu drept municipal au primit apoi, tot dela acest directorat, încă în 30 Noembrie anul trecut ordinul-circular numărul 23879/1 a. 1921, în care li se spunea, cum au se face împărțirea imprimatelor și cum au se ordoneze și supravegheze compunerea tablourilor nominale, pe cari apoi, adunându-le, au să le trimită necondiționat până la finea lunii Februarie 1922 Directoratului General de Interne, pentru a le putea pune la dispoziția „Asociațiunii”. Până la termenul fixat n'a intrat însă la Directoratul General de Interne din Cluj din nici un județ și din nici un oraș tablourile nominale cerute. Mi s'a dat explicarea următoare în privința acestei întârzieri: Secretarii comunali și cercuali au fost ocupați în lunile Decembrie și Ianuarie cu facerea declarațiilor cerute de legele cele noue de impozite, iar în Februarie anul curent întreaga administrație a fost ocupată cu facerea pregătirilor necesare pentru alegerile parlamentare, cari au avut loc la începutul lui Martie anul curent.

La insistențele mele s'a fost dat din partea Directoratului General de Interne din Cluj, încă înainte de termen, în 20 Ianuarie 1922, urgentarea de sub numărul 1246 în care li se spunea primarilor de orașe și subprefecților să caute, ca tablourile nominale, de cari are trebuință urgentă „Asociațiunea”, se fie trimise negreșit până la finea lunii Februarie Directoratului pentru a le putea preda „Asociațiunii”.

A mers apoi din Cluj, dela Directoratul de interne, la adresa aceluiași șefi de administrație, o nouă urgentare, pe la mijlocul lui Martie, și în 8 Aprilie o altă urgentare, de cuprinsul, ca acum fără întârziere să înainteze tablourile nominale, adunate din toate comunele. Urmărea tuturor acestor demersuri a fost, că trei orașe municipale (din șapte) și 6 județe (din 22) au înaintat la directoratul general de interne tablourile nominale cerute, pe la finea lunii Aprilie.

În 8 Mai a. c. pregătisem, cu referența împreună, o nouă urgentare, dată celor în restanță cu trimiterea tablourilor, urgentare foarte energică, dela

care aşteptam rezultat sigur, dar tocmai în ziua aceea a sosit la Cluj ordinul telegrafic din Bucureşti, că Directoratul General de Interne din Cluj e desfiinţat şi are să-şi sisteze imediat orice activitate. Scrisorile sosite la Directorat se fie trimise închise, cum sosesc, deci nedesfăcute, la Bucureşti, la Ministerul de Interne, şi la Directorat să nu se mai facă nici o înregistrare şi nici o rezolvare de acte.

Am lichidat deci afacerea cu Directoratul General de Interne. Tablourile întrate la Directorat le-am luat în primire, iar ce-or în restanţă cu trimiterea lor, li s'a dat ordin telegrafic, sub numărul 8985, ca acum să nu le mai trimită la Cluj, Directoratului General de interne desfiinţat, pentru că să nu facă de aci drumul inutil la Bucureşti, ci deadreptul „Asociaţiunii” la Sibiu. S'a trimis apoi şi din partea biroului „Asociaţiunii” o adresă celor din restanţă cu trimiterea tablourilor, ca acum, fiind desfiinţat directoratul general de interne, să trimită tablourile, şi încă cu posibilă grăbire, biroului „Asociaţiunii”.

Le vom urgenta şi în viitor, tot prin biroul „Asociaţiunii”, de atâtea ori, de câteori va cere trebuinţa, până nu le vom avea adunate toate. Iar dacă nu le vom putea primi toate pe calea aceasta, le vom urgenta prin Ministerul de Interne, pentru că trebuie se ni se pună toate la dispoziţie.

Judeţele din cari am primit tablourile nominale, sunt următoarele: Odorheiu, Treiscaune, Târnava-Mare, Cojocna, Solnoc-Dobâca şi Bistriţa-Năsăud. Am mai luat apoi în primire personal şi tablourile nominale din judeţul Târnava-Mică, dela Subprefectul din Diciosânmărtin. Avem deci adunate tablouri nominale din oraşele municipale: Cluj, Oradea-Mare şi Sătmar (în restanţă încă 4 oraşe) şi din numitele 7 judeţe (în restanţă 15 judeţe).

La censurarea tablourilor nominale, luate în primire, am făcut constatarea, că tablourile din 4 judeţe (Odorheiu, Treiscaune, Târnava-Mare şi Cojocna) sunt defectuoase, întru atâta, că lipsesc tablourile din mai multe comune. Subprefecţilor respective li s'a trimis adresă din partea biroului „Asociaţiunii”, ca să adune şi tablourile din comunele în restanţă cu compunerea şi înaintarea lor, şi să le trimită „Asociaţiunii” cât mai curând.

Tablourile nominale sunt în general destul de bine compuse, au însă o scădere mare: cele mai multe din ele nu sunt sumizate şi datele nu sunt totalizate, pentru a se cunoaşte rezultatul final; ori dacă s'a făcut sumizarea şi totalizarea, s'a făcut cu greşală. Astfel deci, a trebuit să se facă aproape la fiecare tablou, ori îndreptare în sumele greşit adunate, ori adunarea datelor de pe pagini şi totalizarea lor.

Complete de tot sunt, numai tablourile din ju-

deţele: Bistriţa-Năsăud, Târnava-Mică şi Solnoc-Dobâca. Datele statistice din singuraticile comune ale acestor trei judeţe, sunt trecute în alăturatele trei tablouri sumare, cari apoi iarăşi totalizate, din toate aceste trei judeţe, ne dau rezultatele următoare:

Poporaţiunea română a acestor trei judeţe e de 313,965 suflete (luate fiind numai comunele rurale, fără oraşe, cari vin trecute în tablou sumar separat).

Au luat parte la războiu din aceste trei judeţe:

Ca soldaţi pe front . . .	52.692
La servicii auxiliare . . .	3.763
Ca arestaţi şi internaţi . .	41
Ca refugiaţi	32
Total	56.528

Au fost decoraţi în cursul războiului . . . 5.224

Au murit ca eroi pe câmpul de luptă	4.605
Au murit în spitale, acasă, etc. . .	1.521
Sunt invalizi	2.741
Au venit răniţi, bolnavi a-as ³ , dar sunt sănătoşi acum	3.577
Au venit acasă deplin sănătoşi . .	39.378
Sunt dispăruţi până astăzi	4.706
Total	56.528

Au rămas văduve de războiu 4.374

Au rămas orfani de războiu . 9.740

Dintre ceice au luat parte la războiu sunt:

Intelectuali	520
Comercianţi şi meseriaşi	753
Plugari	55.255
Total	56.528

Contribuiri benevole pentru armată
s'au făcut în suma de 1,864.139 Lei
Pagubele de războiu fac 4,611.271 Lei

Cum poporaţiunea română din aceste trei judeţe, cu date statistice acum totalizate, formează cam a zecea parte din poporaţiunea română a Ardealului, Banatului şi a ţinuturilor româneşti din Ungaria de mai nainte (inclusive comunele rămase deocamdată sub stăpânire străină, din care vom cere datele de cari avem trebuinţă pe cale diplomatică, prin ministerul de externe), nu avem decât să multiplicăm cu zece rezultatele finale din aceste trei judeţe şi atunci ştim aceia ce vrem să aflăm: care e rezultatul final al datelor statistice din întrebare, după adunarea lor din toate judeţele şi oraşele?

Acest rezultat final, dat fiind, că proporția jertfelor aduse în războiu e cam aceeași în fiecare județ, ni se va prezenta astfel:

Poporația română de dincoace de Carpați	3.130,000	suflete.
<i>Au luat parte la războiu:</i>		
Ca soldați pe front	526.920	
La servicii auxiliare	37.630	
Ca arestați și internați	410	
Ca refugiați	320	
Total	565,280	suflete
Au fost decorați în cursul războiului	52.240	"
Au murit ca eroi pe câmpul de luptă	46050	
Au murit în spitale, acasă, etc.	15210	
Sunt invalizi	27410	
Au venit răniți bolnavi acasă, dar acum sunt sănătoși	35770	
Au venit acasă deplin sănătoși	393780	
Sunt dispăruți până astăzi	47060	
Total	565,280	suflete
Au rămas văduve de războiu	43740	
Au rămas orfani de războiu	97400	
Contribuiri benevole pentru armată	1.650,000	Lei
Pagube de războiu	46.500,000	"
Dintre cei ce au luat parte la războiu sunt:		
Intelectuali	5200	
Comercianți și meseriași	7530	
Plugari	552550	
Total	565280	suflete

Datele acestea sunt, firește, aproximative, dar în general (cu mici schimbări, mai curând în plus, decât în minus), ele pot să fie exacte, cu excepția datelor din urmă, referitoare la împărțirea în clase sociale a celor ce au luat parte la războiu, cari vor suferi mare schimbare, fiindcă datele din orașe nu sunt încă adunate și totalizate, iar acestea, în rezultatul lor final, vor ieși mai mult în favorul intelectualilor și al clasei mijlocie, decât în al plugarilor.

Avem deci, după datele acestea aproximative, cam 62—63000 de morți pe câmpul de luptă și în urma rănilor, sau a boalelor contractate în războiu; și avem 47—48000 de dispăruți, cari încă trebuie să fie considerați ca morți, fiindu-le perdută orice urmă. În total deci cam 110.000 de vieți perdute în războiul mondial, cam a cincea parte din totalul acelor, cari au participat la războiu. Iar cei ce au participat la războiu, formează iarăș tot cam a cincea parte a întregii populațiuni române din Ardeal, Banat și ținuturile românești ale Ungariei de mai înainte.

Numărul celor decorați va fi apoi cam de 52—53.000. Cu cei morți împreună, am avea așa dară cam 160.000 de morți și decorați, pe cari, intențiunea ne era, să-i trecem într'un „ALBUM” cu fotografiile, pentru a le eternisa în modul acesta me-

moră. Întrebarea e însă, că puteavom noi aduna 160.000 de fotografii, și dacă le adunăm, are „Asociațiunea” mijloacele, din care să poată acoperi cheltuelile reclamate de necesarele 160.000 de clișee, cari cheltueli, după socoteala mea, s'ar urca cam la 3.000.000 Lei?

Chestiunea „Albumului” cu fotografiile, va trebui deci se fie supusă de nou unei discuții amănunțite, pentru aducerea unei noue hotărâri. Socot, că va fi suficient, dacă după adunarea tuturor datelor, din toate județele și orașele, se vor estrage din singuraticile tablouri nominale numele tuturor celor morți pe câmpul de luptă, celor morți în spitale, celor dispăruți și celor decorați, și se vor publica pe rând în coloanele „Transilvaniei”, fără fotografii, poate numai cu indicarea locului unde a căzut, unde a fost vulnerat, unde a dispărut, și unde și pentru ce bravură a fost decorat unul sau altul dintre eroii noștri?

Tablourile nominale din cele trei județe, numite mai sus, (Bistrița-Năsăud, Solnoc Dobâca și Târnava-Mică), cu a căror prelucrare sunt gata, vi le pun la dispoziție, pentru a fi păstrate în „Biblioteca Asociațiunii” ca documente istorice.

Despre cele cuprinse în acest raport al meu, Vă rog să binevoiți a face o comunicare, atât onorabilului Comitet General, cât și Secțiunilor științifice-literare, cu ocaziunea întrunirii lor în ședința plenară din anul curent.

Primiți asigurarea deosebitei stime mele,
Sibiu, la 8 Iunie 1922

Teodor V. Păcățian

Academia de comerț din Cluj.

(Sfârșitul.)

Naționalizarea Academiei.

Naționalizarea acestui institut de învățământ superior și trecerea lui sub conducerea directă a Ministerului Instrucțiunii au urmat în mod firesc în baza dreptului moștenit și în baza marelui principiu, în al cărei semn ș-au eluptat noile sale drepturi naturale acest neam al nostru, atât de însetoșat și capabil de o cultură superioară.

Menținerea și dezvoltarea acestui institut în centrul cultural al Transilvaniei se justifică prin acel punct cardinal al programei politice economice a Statului nostru, prin care se accentuează *Industrializarea rațională* în viltor a acestei provincii. Celitatea și cantitatea unora din bogățiile ei naturale: lemn, fier, cărbune, cereale și metan o predestinează pentru acest rol deosebit, ce-l va trebui să-l aibă în opera

de consolidare și prosperare progresivă a economiei Statului.

În mod firesc e deci îndreptățită și chiar îndatorată această provincie, ca — pentru a-și putea împlini cu bun succes chemarea sa frumoasă, dispunând de atâtea materii prime industrializabile și de energiile necesare la aceasta, — să-și poată pregăti și pe factorii necesari pentru comercializarea produselor ei,

Apariția în număr crescând în timpul din urmă a atâtor institute financiare și stabilimente industriae în centrele, plaiurile și codrii acestei provincii este semnul cel mai justificativ și garanța morală cea mai bună pentru existența și menținerea acestei Academii de comerț și industriei în Cluj.

Sperăm, că în curând ea va afla la aceste instituții economice și ajutorul material necesar pentru a se putea înzestra cu toate mijloacele (cărți, reviste, aparate, burse și fond p. excursiuni școlare) indispensabile unui institut de învățământ superior modern.

Constituția viitoare a Academiei.

Învățământul comercial superior are o vechime de abea 40 de ani. Primele Academii de comerț și facultăți economice au luat ființă paralel cu progresul tehnicii și al industriei, cari la rândul lor au dat naștere comerțului mondial. Necesitatea de a înzestra pe viitorul comerciant nu numai cu cunoștințe profesionale, dar și cu cunoștințe sistematice din domeniul economiei politice, a dreptului și a limbilor moderne, se afirmă tot mai mult.

Asupra modului organizării acestui învățământ superior s'au purtat multe discuții în toate revistele de specialitate, în congrese naționale și internaționale, în toate țările mai luminate în ultimii 20 de ani.

Unii cereau, ca învățământul comercial superior să se facă în institute speciale și independente, alții ca să se facă la Universități, atașat facultăților de drept, de științe sau chiar politehnicilor. Dăm aici un tablou al celor mai cunoscute Academii:

Franța are 12 institute superioare, unele independente, altele atașate diferitelor facultăți și având diferite organizații. Cea mai veche e: Ecole supérieure de commerce din Paris, înființată la 1830. Avea un an preparator și cursuri superioare de 2 ani. Întâiul institut de categoria unei facultăți a fost deschis tot la Paris, cu numele Ecole des hautes études commerciales, la 1881.

Belgia are tot 12 școli superioare, Din acestea 5 sunt independente, între cari locul de frunte îl ocupă Institut supérieur de commerce d'Anvers, înființat la 1853 de Stat și de comună, având un an pregătitor și cursuri de 3 ani. Celelalte 7 sunt atașate Universităților și Politehnicilor. Cea din Bruxelles, înființată la 1904 de E. Solvay, în cadrul univer-

sității, având cursuri de 4 ani și 1 an de practică, pregătește *ingineri comerciali*, dând o atenție deosebită învățământului tehnologiei industriale, după principiul fixat de J. Siegfried într'un raport al său către societatea internațională pentru dezvoltarea învățământului comercial: „de nos jours, il ne suffit pas de savoir bien fabriquer: le succès depend surtout de la manière dont on sait acheter la matière première et vendre le produit; *l'industrie est devenue commerciales*“.

Italia are 6 institute superioare: cel din Venezia (La regia scuola superiore di Commercio, 1868); cel din Milano „Universita commerciale L. Bocconi. 1899); cele din Roma 1911, Torino și Trieste sunt organizate la nivelul facultăților dela Universitate.

Germania are azi 8 academii de comerț, unele independente (Colonia 1903, Berlin, Mannheim etc.) altele încorporate total sau parțial (Universităților (Lipsca 1898, Frankfurt l. M., München, etc)

În *Elveția* mai toate institutele sunt atașate Universităților (Zürich 1900 etc.)

Anglia are numai Faculty of Commerce sau Economics, în cadrele celor mai vestite universități.

Austria și Ungaria au academii independente, la Viena și la Budapesta, 1900.

Academia de înalte studii comerciale și industriale din București, înființată la 1913, are cursuri de 3 ani, în al 2-lea și 3-lea cu câte 3 secțiuni (p. Bancă, Industrie și Administrație). Organizată după modelul academiilor din Belgia și Franța: frecvența cursurilor e obligatorie și cu examene de fine de an din toate materiile de studii. Numărul licențiaților până acum e 120. Azi are peste 700 de studenți.

Statele unite. Universitatea din Filadelfia are o facultate School of Finance and Economy, înființată la 1881. În cadrul universității înființată de Rockefeller la Chicago se află un College of Commerce and Politics. La Sanfrancisco universitatea California are un Colegiu de Comerț; amintesc numai pe cele mai vechi. Și în America se ridicau voci în contra învățământului comercial superior. Într'un prospect al universității din Illinois li se răspunde astfel: „Unuia, care tocmai absolvă cursurile politehnice, nu îi se va încredința construirea podului Brooklyn. El va trebui să-și mai câștige cunoștințe, pe cari Politehnica nu îi le poate da. Tot astfel e și cu studenții școlilor de înalte studii comerciale. Acestea mijloacesc numai câștigarea cunoștințelor teoretice și îi lasă apoi să între cu ele în viața practică într'o epocă a vieții, în care ei sunt încă cultivabili, deci capabili a se conforma condițiilor vieții comerciale. Nu cere nimenea, ca un absolvent al Academiei, îndată ce a părăsit școala, să devină un *merchant prince* sau conducătorul unei case mari. Pretindem însă, ca învă-

țământul superior să i dea posibilitatea de-a înainta mai repede în cariera sa și de-a realiza uccese tot mai mari.“

Toate aceste institute au fost create cu același scop: a înzestra pe studenții lor cu cunoștințe de specialitate, de limbă și generale, pe bază științifică, în măsura necesară pentru ca ei să poată ocupa mai apoi posturi de conducere în viața comercială și industrială. Deoparte se cere intensificarea disciplinelor din domeniul științelor comerciale, de altă parte perfecționarea culturii generale în sens academic.

Experiențele câștigate în institutele amintite în deceniile din urmă dovedesc, că în unele din ele s'au trecut la un extrem în atingerea scopului fixat, adică s'au dat importanță deosebită învățământului profesional, în altele s'au trecut în celalalt extrem, adică s'au dat prea multe cunoștințe teoretice în contul celor profesionale. Noi vom culege din aceste experiențe prețioase învățăturile necesare pentru o tot mai bună organizare și orientare în viitor a Academiei noastre.

Azi toți bărbații cu autoritate în chestiuni deale învățământului comercial superior convin în părărea, că Academiiile de comerț nu pot avea singurul scop, de a da ascultătorilor lor numai cunoștințele practice necesare comerciantului sau funcționarului financiar. Însă în același timp se consideră de o greșală tot așa de mare, dacă în ele s'ar da ascultătorilor numai cunoștințe teoretice, „filosofia comerțului“, dacă s'ar face cursuri la nivel științific prea abstract, căci astfel am pregăti numai învățați comerciali și buni autori de literatură specială, dar nici decum nu și buni comercianți.

Așadar numai instrucțiunea bazată pe contopirea spiritualizată a cunoștințelor teoretice și a celor practice poate da rezultatul dorit în învățământul comercial superior.

Altfel licențiații Academiei, prevalând cunoștințele lor teoretice față de cele practice, vor fi concuși de absolvenții unei școli sup. de comerț, sau — fiind numai buni tehnicieni, dar lipsiți de o pregătire și cultură științifică generală temeinică, ar regreta timpul de 3 ani petrecut în studii la Academie.

Se cere deci o metodă pedagogică și o organizație specială pentru a armoniza aceste două direcțiuni extreme în cadrul aceluiași institut. Se cere, ca la baza întregii instrucțiuni să stea o programă analitică cu sistem și coerență perfectă, în care toate materiile de studii atât de varii, atât cele principale cât și cele secundare, sau auxiliare, să fie concordate în vederea scopului final, ce-l poate avea Academia; *pregătire profesională perfectă, însă pe bază științifică.*

Ori acest ideal nu se poate realiza, decât numai în cadrele unui institut independent cu coști-

tuție și organizație academică și cu autonomie largă. Numai într'un astfel de institut se poate menține raportul coordonat între tehnica comerțului și între economia națională, cari formează cu egală îndreptățire centrul de greutate al întregii instrucțiuni. Economia națională are părți (cum de ex.: diferite teorii asupra ființei și genezei noțiunii valorilor), cari au o importanță de tot secundară pentru comerciant. În alte părți, îndeosebi cari au menirea să întregască cercetările în domeniul tehnicii comerțului, au să fie predate cu mult mai intensiv, ca la o facultate de drept sau chiar ca la una de economie. *Cu un cuvânt: programa tuturor disciplinelor științifice are să fie alcătuită după necesitățile specifice ale comerțului și industriei.* Nici dreptul civil, comercial și nici chiar geografia economică n'au să fie predate la Academia de comerț în acea extensivitate și adâncire ca la universitate, ci insistând numai asupra acelor părți din ele, cari sunt aplicabile în economia particulară și națională.

Din toate acestea rezultă diferența între atmosfera unei facultăți economice încadrată universității și între a unei Academii de comerț. Colo se face știință pură, aici teorie imediat aplicabilă, — și Țara noastră are și în viitor va avea tot mai mult mai mare nevoie de comercianți buni cu pregătire științifică, decât de economiști teoreticieni.

Că apoi Academia de comerț, organizată pe baza acestor principii, va funcționa ca un institut absolut independent, sau că ea va fi încadrată având caracterul unei facultăți unei universități speciale, crează pentru științe aplicate, este o chestiune de ordin mai mult formal, care va fi lămurită în viitorul apropiat.

Absolvenții de mâine ai Academiei noastre ar greși foarte mult, dacă — încrezuți pe titlul lor academic, ar fi prea alegători în căutarea viitoarei lor carieri, și ar disprețui munca profesională. Numai dacă vor trece în năucă intensivă și cu modestie și prin școala grea a vieții practice, vor putea ajunge cu timpul la acea situație socială și materială, la care îi îndreptățește pregătirea lor științifică.

Întreaga viața economică financiară și industrială a Românilor din Transilvania din epoca dinaintea războiului mondial era mărginită la o modestă industrie de casă și la câteva zeci de institute financiare, din cari cele mai multe operau exclusiv împrumuturi cambiale, 2—3 și împrumuturi ipotecare și una singură asigurări. De industria și comerțul Țării și a cerealelor și derivatelor lor Românul era ținut la distanță prin modul, cum se aplicau legile industriale, Nici o fabrică, nici un stabiliment industrial mai mare și nici o firmă comercială mare pe tot cuprinsul acestei provincii în mâini românești! Eliberarea noastră politică din 1918 va trebui să ne

deschidă larg și terenele economice, de cari abundează această provincie prin bogățiile sale naturale.

Însă azi încă ne lipsesc oamenii bine pregătiți pentru acest scop. Avem câteva sute de funcționari de bancă, dar poate nici unul specializat în comerțul materiilor prime sau în al produselor în industria indigenă. În vederea acestei mari și urgente necesități cursurile anului al 2-lea și al 3-lea le vom bifurca în două secțiuni: una pentru specializarea în afaceri de comerț în întreprinderi industriale. În același timp licențiații Academiei din ambele secțiuni vor avea calea deschisă pentru administrație și — urmând încă un an la seminarul pedagogic — se vor putea pregăti pentru cariera de profesor de școli superioare de comerț.

Obligativitatea frecvenței cursurilor se justifică prin însăși natura diferitelor cursuri practice (contabilitate, lucrări în laboratorul de chimie și de fizică, studiul mărfurilor, industria și comerțul cerealelor, a a lemnului și petrolului, etc.). Obligativitatea trecerii examenelor de fine de an din toate materiile de cursuri se justifică prin scopul însăși al Academiei, de a da o pregătire completă, nu numai profesională, în tehnica comerțului, dar și combinată armonică cu o cultură generală și științifică de bun economist.

Studentii Academiei s'au constituit într-o societate literară, în cadrul căreia ei vor cultiva spiritul de corp și vor deprinde expunerea în formă literară și intensificarea diferitelor probleme din domeniul cunoștințelor câștigate. Pentru a face și educație fizică, ei au dat ființă și unei club sportiv. Căminul Academiei le înlesnește traiul atât de scump azi. Nu lipsesc nici burse pentru cei total lipsiți de mijloace și cari în același timp dovedesc spor bun la studii. Pentru crearea și augmentarea fondurilor necesare, pentru procurarea opurilor de specialitate și pentru excursiuni, solicităm și pe această cale sprijinul material al instituțiilor noastre financiare și industriale.

Că un curent sănătos de îndrumarea vieții economice a Statului nostru e pe cale, o dovedește între altele și literatura economică depusă în revistele noastre de seamă. (Analele statistice și economice, Arhiva pentru știință și reformă socială, Buletinul, Institutului economic românesc, Economia națională Buletinul industriei, Independența economică, etc.)

Restează, ca să se formeze acea pleiadă de tineri bine pregătiți, iubitori de muncă și onesti, cari să aibă capacitatea de a-și asimila ideile și îndemnul frumose, lansate în această literatură economică, și cari să devină îndrumătorii cu scrisul, graiul și munca lor ordonată a vieții economice și să fie din patriotism de convingere ferventă propagandiști pentru înprătinirea poporului nostru cu industria și comerțul. Academiei de comerț din Cluj îi revine un rol de frunte în formarea acestei plelade.

ORDONANȚE. INDRUMĂRI.

Cereri de înființare, înregistrare, sporire de capital.

Ministerul de finanțe a înștiințat autoritățile financiare din Banat, Transilvania și Bucovina ca toate cererile, ce li se vor adresa, pentru înființare de noi societăți financiare industriale sau comerciale, precum și pentru sporirea capitalurilor actualelor societăți cari funcționează în aceste ținuturi, să le trimeată imediat comisiei din ministerul de industrie și comerț, anumite instituite pentru cercetarea acestor feluri de cereri.

Deasemenea, autoritățile financiare transcarpatine vor înștiința publicul să-și îndrepte acest gen de cereri de dreptul amintitei comisii, singura care are căderea să rezolve.

Pașapoarte austriace.

Toate pașapoartele austriace emise pe vechile formulare își pierd valabilitatea lor cel mai târziu la 1 Iulie 1922. În locul lor se vor emite pașapoarte noi pe formularele nou introduse (tip. internațional).

Cetățenii austriaci cu domiciliul în Bucovina au și fost invitați de a se prezenta pentru reînnoirea pașapoartelor lor.

Bilete de 500 cor. cehoslovace.

Biletele de bancă ale Cehoslovaciei de 500 coroane, cu data de 15 Aprilie 1919 vor înceta de a avea valoare pe teritoriul Republicii cehoslovace cu începere de la 31 August anul acesta.

Dela 1 Septembrie 1922 până la 31 August 1924 aceste bilete pot fi preschimbate la biroul central sau sucursalele Oficiului bancar al ministerului de finanțe.

Pentru exportatori de cereale.

Pentru încărcarea cantităților de cereale exportabile, comisiunea superioară de cumpărare și reglementarea vânzării cerealelor a luat următoarea hotărâre:

Cel care voește să facă export, va îndrepta cererea sa comisiei județene cu arătările:

a) Localitatea unde are cota ce va lăsa statului;

b) Pentru partea exportabilă, ce cantități și ce fel de cereale va încărca din fiecare stațiune.

Comisiunea județeană va înainta comisiei superioare cererea exportatorului cu proces-verbal de primirea cotei. Comisiunea superioară va elibera autorizațiunea de export arătând cantitatea exportabilă pe categorii de cereale cum și cantitățile ce se vor încărca din stațiile arătate și prin ce punct de frontieră vor eși.

Repararea vagoanelor deteriorate.

Direcțiunea generală C. F. R. a hotărât ca miile de vagoane ce staționează prin diferitele stațiuni ale țării, neputând fi reparate de atelierele căilor ferate, să fie încredințate particularilor cu obligațiunea de a le repara, beneficiind în schimb de un transport gratuit cu numărul de vagoane reparate, în orice parte a țării.

Ofertele se vor adresa direcțiunilor regionale.

Anularea concesiunilor exploatarii forțelor hidraulice.

Ministerul actual al muncii a anulat concesiunile pentru exploatarea forțelor hidraulice pe cari în vremea sa le eliberase guvernul Averescu. Această dispoziție atinge grav interesele multor societăți, dar și intensificarea multor industrii în legătură cu aceasta.

JUDICIARE.

Extrasele de cont nu fac dovada în justiție.

Eri s'a înfățișat înaintea trib. com. s. I. acțiunea dlui Isidor Stroe Lupescu contra Băncii Comerciale Italiană și Română prin care cere justiției lichidarea conturilor conform convențiunii existente între d. sa și bancă și care aplicată ar aduce reclamașului un sold creditor de câteva milioane.

Înainte de a se intra în fondul procesului pentru a stabili acest sold precum și daunele de circa 5 milioane lei reclamate de dl Lupescu, s'a cerut de către avocații reclamantului dnii I. Birnberg, I. Vasilescu și Cappon orânduirea unei expertize, care cercetând registrele și actele justificative necesare, să stabilească cu precizie situația reală și soldurile.

Banca, prin dl avocat Silbermann, s'au opus cereri de expertiză, susținând că extrasele de cont din registrele Băncii fac dovadă deplină de soldurile ce ele afirmă.

Tribunalul, după o lungă deliberare a admis cererea dlui Lupescu, numind expertul care urmează să stabilească, cifrele reale pe baza cărora instanța va avea să se pronunțe.

Termenul viitor de judecată s'a fixat la 14 Septembrie.

„Cine are urechi de auzit, să auză“, a zis Mântuitorul. Cine are ochi de văzut, să vadă, că „Revista Economică“ este singura foale românească luptând, pentru solidarizarea forțelor economice românești.

Academia agricolă din Cluj.

(Concurs pentru 30 bursieri.)

În 16 Octombrie a. c. ora 8 a. m. la Academia agricolă din Cluj se va ține concurs pentru ocuparea a 30 locuri de bursieri.

Materiile din cari se va examina vor fi: științele naturale, matematica și științele fizico-chimice, după programul liceului. Înscrierile se primesc până în seara zilei de 15 Octombrie, iar cererile pentru a putea fi înregistrate, trebuie prevăzute cu timbrul legal. La cererea de înscriere adresată direcțiunii se va anexa: a) actul de naștere, b) certificatul de absolvire al liceului sau titlul echivalent conf. art. 2 din regulament, c) dovada dela primărie, că studentul nu poate fi întreținut în școală de către familie, d) dovadă că este cetățean român. În cerere trebuie să se arete lămurit că petiționarul dorește obținerea unui loc de bursier.

Scopul Academiei agricole este de forma: 1. cercetători în diferitele ramuri ale științelor agricole, 2. profesori pentru învățământul agricol, 3. funcționari superiori pentru administrațiile publice cu caracter agronomic și 4. conducători de exploatațiuni agricole.

Pentru a putea fi admiși în Academia agricolă din Cluj, candidații trebuie să posede diploma de absolvire a cursului de liceu sau un titlu echivalent pe baza căruia se pot înscrie valabil la Universitate. Învățământul durează patru ani, din care trei ani studii teoretice, iar un an pentru pregătirea practică sau specializare.

Solvenții se primesc fără concurs și se pot întreține în căminul studenților, în limita locurilor disponibile. Întreținerea completă în cămin variază până la 360 Lei lunar. Cererile timbrate și înzestrate cu: a) actul de naștere, b) certificatul de absolvire și c) dovada cetățeniei în original sau în copii traduse în românește și legalizate, se vor înainta Direcțiunii până în seara zilei de 15 Octombrie cel mai târziu. Absolvenții Academiei agricole obțin titlul de inginer agricol și vor fi primiți în corpul agronomic.

Cruțarea și renunțarea sunt cele mai bune mijloace de apărare contra jafului și contra pirateriei în comerțul de azi. Pedepsiți speculatorii prețurilor, renunțând la chelutulala, ce vi-o pretind ei.

„Nu spera și nu ai teamă“, speranța și frica sunt cele mai grele sarcini din bilanțul vostru. Ele se pot balansa numai prin o convingere deplin întemeiată și prin siguranță.

Vedeți, că economia oamenilor deștepți se întemeiază pe administrarea cuminte a averilor disponibile. Veți chivernisi deci din averile voastre, cel puțin, ceasurile vieții și sănătatea voastră.

CRONICA SĂPTĂMĂNEI

Deschidere de sucursale românești la Budapesta. Inregistrăm cu rezervă stirea. Din Budapesta se anunță, că în urma înțelegerii intervenite între guvernele ungar și român, Băncile românești își pot deschide sucursale atât la Budapesta, cât și în orice alt oraș din Ungaria.

Exportul lemnului spre Ungaria. Guvernul ungar înlesnind prin acordarea de vagoane importul lemnului în Ungaria, se sperează, că comerțul de lemne încurând va lua un avânt bucurător. Direcțiunea MĂV. va pune la dispoziția firmelor ardelenice un considerabil număr de vagoane. Garniturile ungare vor intra în țară până la stațiunile de încărcare, iar direcțiunea CFR. va plăti conform convenției o chirie de 250 franci zilnic pro vagon

Adunarea Intrep. For. Române din Cluj a hotărât urcarea capitalului său acționar dela 50 mil. lei la 75 mil. în vederea dezvoltării sale. Conform unei convenții Forestiera va primi din stocul de vagoane pus la dispoziția exportatorilor de lemne de guvernul maghiar și MĂV. zilnic câte 30 vagoane, intensificând atât producția sa cât și exportul.

S. A. Industria lemnului de pe valea Mureșului construiește la Toplița o uzină de cherestrea cu 12 gateri.

Linie nouă ferată Heviz—Borszek—Piatra-Neamț. Banca Crisovloni din București obținând concesiune, va construi o linie ferată Heviz—Borszek—Piatra-Neamț care va fi o nouă legătură cu vechiul Regat și va da posibilitate unei circulații mai intense cu băile Borszek și o exploatare mai estinsă a pădurilor și minelor din aceste teritorii până acum izolate.

Conferința parlamentară internațională. Sub prezidenția d-lui Millerand, a avut loc la Paris, inaugurarea conferinței parlamentare internaționale a comerțului, la care sunt delegații a 21 de state.

Chestiunile la ordinea zilei sunt următoarele:

Problema schimbului;
Unificarea legilor contractului de transport;
Creditele comerțului de export;
Adaptarea tarifelor vamale la variațiunile de preț și valută;

Taxele speciale dirijate contra mărfurilor din țările cu monedă depreciată;

Internaționalizarea legii falimentelor, etc.

Comisiunile ce vor avea să studieze propunerile diferiților delegați, au avut prima lor consfătuire în palatul Senatului.

Industria casnică. La ministerul de industrie s'a creat un fond de un milion lei care va servi la aprovizionarea atelierelor de industrie casnică cu material prim, unelte și instrumente perfecționate, acordându-se ajutoare și premii de încurajare absolventelor meritoase ale școlilor și atelierelor de industrie casnică etc.

Câte vagoane s'an încărcat la gara Cluj?
După datele statistice ale gării Cluj, s'au încărcat
In anul 1921: 3300 vagoane de marfă, în luna Ianuarie;
4,700 vagoane în luna Februarie;
7,072 vagoane în luna Martie și
6,500 vagoane de marfă în luna Aprilie 1921;
In anul 1922 s'au încărcat:
10,400 vagoane de marfă în Ianuarie;
11,130 vagoane în Februarie;
17,000 vagoane în Martie și
15,742 vagoane de marfă în Aprilie 1922.

Băncile ungare din Ungaria exportează în străinătate mari cantități de plante medicinale, alegându-se atât ele cât și poporul care se ocupă cu creșterea acestor plante, cu însemnate beneficii. Și la noi nu putem îndestul insista asupra creșterii plantelor medicinale, cari ar putea cu puțină muncă aduce beneficii mari.

Banca Națională de emisiune din Iugoslavia ne-a întrecut și de astădată. Ea s'a reorganizat conform cerințelor timpului, și-a schimbat statutele, alegând în direcțiune membrii și din ținuturile alipite.

Export de nuci în America va face Banca Ardeleană din Cluj în cointeresare cu Banca de Credit a României, bucurându-se nucile ardelenice de o bună căutare pe piața americană.

„Astra“ prima fabrică rom. de motoare și vagoane își mărește capitalul de 75 mil. lei la 125 mil. lei. Profitul curat al bilanțului de pe gestiunea 1921 a fost de 26 mil. lei.

Din Cadrilater. Ministerul de finanțe sezizat de Banca Națională că instituțiunile și băncile bulgare din Cadrilater, contrar dispozițiunilor luate de guvernul român, continuă a lichida direct diferitele obligațiuni luate de actualii supuși români, a intervenit pe lângă Ministerul de justiție să ia măsuri ca toți debitorii acestor instituțiuni să fie încunoștințați că nici o plată sau acceptare de plată ce s'ar face de către sus numitele instituțiuni sau bănci bulgărești nu este valabilă. Orice lichidare de această natură nu se poate face decât prin intermediul Băncii Naționale a României, singură autorizată de guvernul român a face aceste operațiuni.

Lichidarea Băncii Austro-Ungare este spre terminare. Conform situațiunii de azi acționarii vor primi în locul acțiunilor de 1400 coroane (aur) suma de 1520 coroane.

Din Bucovina. În 2 Iulie, vor ținea în Cernăuți, deținătorii titlurilor de împrumut de război austro ungar, o întrunire publică pentru a cere achitarea acestor titluri.

Scontul Băncii Angliei a fost redus dela patru la sută la trei și jumătate la sută.

Împrumutul forțat în Germania. Proiectul împrumutului forțat depus în Reichstag lovește toate averile de 100.000 mărci.

Pentru anumite categorii de contribuabili limită neimpusă împrumutului forțat este de 300 mii mărci și chiar un milion.

Împrumutul forțat nu va produce nici o dobândă în primii trei ani.

Guvernul propune 2 $\frac{1}{2}$ % pentru următorii cinci ani; 4% până la expirarea perioadei.

Serviciul de Camionaj al C. F. R. Cluj

Singurul îndreptățit să facă transporturi dela gară în oraș a mărfurilor de mare și mică iuțeala clasa 1 și 2 și a coletelor cu timbru de francare.

Își începe activitatea **Sâmbătă la 1 Iulie 1922.**

Direcțiunea, biroul central și magaziiile (telefon Nr. 5—39 și 6—17) se află în **Calea Regele Ferdinand 36—38, casa Băncii Agrare.** Biroul din gară se află la magazia de mică vitează: Nr. telefonului 1—48.

Tarifele de transport sunt fixate oficial de Ministerul Comunicațiilor direcția generală a C. F. R. și cei interesați vor fi serviți atât pentru transportul dela gară în oraș cât și viceversa cu cea mai mare prevenire și îngrijire.

**Direcțiunea
Serviciului de Camionaj C. F. R.**

CONVOCARE.

În numele fordurilor societății anonime proiectate

„INDUSTRIA AURULUI“ DIN ABRUD

convocăm prin aceasta pe toți cei ce au semnat acțiuni la

adunarea de constituire

care se va ține **Joi în ziua de 6 Iulie 1922 la orele 10 a. m.** în sala de ședință a primăriei din **Abrud** cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Raportul fondatorilor asupra lucrărilor de pregătire și descărcarea lor.
2. Deciziune referitor la înființare, fixarea definitivă a capitalului social și vota ea statutelor.
3. Luarea spre știre a consiliului de administrație instituit de fondatori, instituirea organelor de competență adunării generale și alegerea comitetului de cenzori.
4. Programul de inactivare și de muncă pentru viitor.
5. Eventuale propuneri.

Abrud, la 21 Iunie 1922.

Pentru fondatori:

Dr. Laurențiu Pop m. p.

Dr. Candin David m. p.

„ARĂDANA“

SOCIETATE COMERCIALĂ ȘI INDUSTRIALĂ PE ACȚIUNI ARAD, BULEV. REG. FERDINAND 24

Concurs

pentru ocuparea unui post de **practicant** la „Arădana“ societate comercială și industrială pe acțiuni, Arad.

1. Reflectanții au a dovedi absolvirea cu atestat de maturitate a unei școli comerciale superioare.
2. Cei cu praxă în afacerile comerciale vor fi preferați.
3. Reflectanții își vor comunica și pretenziunile de sa'ar începător, iar după un serviciu de probă de șase luni vor fi definitivați.

DIRECȚIUNEA

Târgul de cereale

după buletinul oficial al Bursei Brăila.

Cereale vândute în Oborul Brăila la 19—24 Iunie

Grâu vândut piața Brăila Lei	—	per 100 kgr.
Porumb	303—310	„ „ „
Orz	285—290	„ „ „
Ovăș	330—350	„ „ „
Secară	—	„ „ „
Meiu	340—	„ „ „
Fasole	—	„ „ „

Bursa.

Tendința, în tot cursul săptămânei, se menține slabă.

Pe ziua de 27 crt. se înregistrează un târg mai animat, care ridică I. R. D. P. urile la 2060—2080 Lei și Reșițele la 2640—2660 Lei.

În târgul devizelor, din cauza slăbiciunii leului atât dolarul, cât mai cu seama coroana cehoslovacă au fost foarte ferme și mult căutate.

Târgul de efecte.

Cotări oficiale la Bursa din București și târgul liber.

%	Divid.	Luna Iunie						
		20	21	22	23	24	26	27
Efecte:								
50%	—	80 —	80 1/2	81 —	81 —	Bursa închisă	82 —	81 3/4
50%	—	80 —	81 —	83 —	83 1/4		84 1/4	82 —
50%	—	81 —	81 —	81 —	81 —		82 1/4	82 1/4
Bănci:								
500	320	12.500	12.000	12.000	12.000	Bursa închisă	12.000	11.100
500	100	960	960	960	960		960	980
500	50	970	930	930	900		900	930
500	160%	500	520	520	520		520	520
100	—	—	—	—	—		—	—
500	65	260	230	230	230		230	230
Intreprinderi:								
500	200%	2720	2720	2520	2480	Bursa închisă	2520	2640
500	—	2150	2070	1960	1870		1920	2060
1000	—	1140	1150	1150	1150		1150	1150

Schimbul de Bani.

	Paritatea în Lei înainte de războiu		Luna Iunie						
			20	21	22	23	24	26	27
Cursul la București									
100	L. 100	1350 —	1355	1345 —	1350 —	Bursa închisă	1365 —	1380 —	
100	" 100	—	—	—	—		—	—	
100	" 105	308 —	310 —	305 —	305 —		305 —	312 —	
100	" 105	—	—	—	—		17 —	—	
100	" 105	—	—	1 60	1 50		1 10	1 30	
100	" 125	49 50	49 50	—	49 50		47 50	48 1/2	
1	" 25	—	690 —	—	—		—	—	
100	" 100	745 —	760 —	745 —	745 —		760 —	750 —	
100	" 100	210 —	210 —	205 —	205 —		210 —	209 —	
100	" 100	—	—	—	—		—	—	
100	" 100	102 —	102 —	101 50	102 —	103 —	108 —		
1	" 5	160 —	—	160 —	160 —	161 —	—		
Paris									
100	Fr. 100	7 40	7 45	7 50	7 30	Bursa închisă	7 40	—	
1	" 5	11 63	11 55	11 63	11 71		12 06	—	
1	" 25	51 14	51 16	51 48	51 76		52 86	—	
100	" 100	56 60	56 40	56 40	55 80		55 40	—	
100	" 125	3 65	3 50	3 52	3 52		3 45	—	
100	" 105	—	22 25	—	—		—	—	
100	" 105	—	—	—	—		—	—	
100	" 105	—	—	—	0 07		—	—	
100	" 100	220 25	—	220 75	222 —		228 —	—	

„SĂTMĂREANA“ INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOC. PE ACȚII SEINI.

Prospect de emisiune.

Adunerea generală ordinară a institutului nostru din 16 Maiu 1922 a decis urcarea capitalului societății de la 100.000 Lei la 500.000 Lei prin emiterea alor 4000 bucăți acții în valoare nominală de câte 100 Lei pe lângă următoarele condițiuni:

1. Fiecare acționar vechiu va avea dreptul de a opta pe patruori atâtea acții câte are înduse pe numele său în cărțile institutului și anume cu un preț de 100 Lei și 10 Lei spese.

2. Acțiunile neoptate conform punctului 1. se vor putea opta de acei acționari vechi, cari ar dori să mai subscrie. Prețul acțiilor optate astfel stabilindu-se în 110 Lei și 10 Lei spese.

3. Acțiunile neoptate de acționari vechi conform punctelor 1. și 2. le vor putea opta și reacționari, pentru acești din urmă însă prețul acțiilor se stabilește în câte 150 Lei și 10 Lei spese per bucată.

Termenul de subscriere se fixează până la 15 Iulie 1922 inclusive, cu acea restricțiune că toți aceia, cari până la acest termen nu s'au declarat și nu au participat la subscriere, își pierd necondiționat dreptul la subscriere.

Pentru plățirea prețului de emisiune se fixează următoarele termene și rate:

prima rată de Lei 40 — până la 15 Iulie 1922
a doua „ „ „ 30 — „ „ 1 Septembrie 1922
a treia „ „ „ 40 — „ „ 15 Octombrie 1922.

Fiecare acționar are însă dreptul să plătească deodată mai multe sau și toate ratele, înainte de termenele fixate.

Acțiunile vor participa la dividendă anulului 1923, iar până atunci subscriitorii primesc 5% interese după valoarea nominală a sumelor plătite în contul acțiilor noi, din contră subscriitorii cari vor rămânea în rezanță cu plățirea punctuală a ratelor vor plăti 6% după sumele restante.

În lipsa de plată a ratelor la termenele fixate se aplică dispozițiunile §. 9. din statute, în sensul căruia ratele deja plătite cad în favorul fondului de rezervă, iar acția neplătită se declară nămică și în locul aceleia se emite un nou titlu de acție.

Seini, la 30 Maiu 1922.

Direcțiunea.

50.000 EXEMPLARE

Calendarul „Dacia Traiana“

pe anul 1923 va apărea în 50.000 exemplare!

Calendarul „Dacia Traiana“

apare cu un cuprins bogat de 320 pagini în formatul 21,5×15 cm și va fi cel mai bogat și cel mai ieftin calendar în întreaga țară.

Calendarul „Dacia Traiana“

este cel mai răspândit și cetit calendar în toate părțile populației

Calendarul „Dacia Traiana“

se va împărți gratuit la toate oficiile publice, restaurante și cafenele primăriile comunale etc.

Calendarul „Dacia Traiana“

are deja până în prezent 18.983 ex. prenotări

Publicatiunile

în acest calendar vor avea cel mai mare succes și vor fi citite de toți.

Publicatiunile

pentru calendar se primesc cu prețurile și condițiunile cele mai avantajoase.

Dacă voiți răspândirea reclamei Dv. în toată țara, publicați în calendarul „Dacia Traiană“ și vă veți convinge de un succes sigur. — Rugăm a ne trimite cât mai curând, dar cel mai târziu până în 20 August onor. Dv. comande. Comandele se primesc la toate agențiile de publicitate cu prețuri originale și direct la tipografia „Dacia Traiană“ Sibiu.

„LĂPUȘANA“**INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOC. PE ACȚII ÎN LĂPUȘUL-UNGURESC****CONVOACARE**

Domnii acționari ai băncii „LĂPUȘANA“ societate pe acții în Lăpușul-unguresc se convoacă la
a XV-a adunare generală ordinară
 care se va ține în **14 Iulie st. nou 1922** la orele **11 a. m.**, în localul institutului cu următorul
Program:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Raportul anual al consiliului de administrație și a comitetului revizor pe anul de gestiune 1921.
3. Stabilirea bilanțului pe anul de gestiune 1921, fixarea dividendei, împărțirea venitului curat și votarea absolutoriului recerut.
4. Alegerea unui membru în direcțiune și a unui membru în comitetul revizor.
5. Eventuale propuneri din partea direcțiunii.

Acționarilor, cari voiesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plénipotențiași li se atrage atențiunea asupra celor dispuse în §-ul 19 din statute.

Lăpușul-unguresc, la 17 Iunie 1922.

Direcțiunea.

ACTIVE

CONTUL BILANȚ LA 31 DECEMBRIE 1921

PASIVE

Cassa		116840	73	Capital social		500000	
Cambii de bancă	605964			Fond de rezervă	40000		
Cambii cu acoperire ipotecară	258376	£64340		Fond special de rezervă	12800		
Obligațiuni caventate	200628			Fond de penzii	1500		
Obligații ipotecare	2174	202802		Fond de edificare	6150		
Efecte și acții dela bănci		154100		Fond cultural	2200	7650	
Efectele fondurilor		25000		Depuneri spre fructificare		957624	50
Realități		8600		Cont curenti		4103	60
Mobilii după amortizare		1350		Dividendă neridicată		5234	2
Capital de acții neincurs		179285	50	Creditori		10797	70
Debitori		37373	90	Interese tr. anticipate		5000	
				Profit curat		30282	0
		1589692	13			1589692	13

SPESE

CONTUL PROFIT ȘI PERDERE

VENITE

Interese: pentru drepturi	27664	60		Interese		60704	87	
„ fonduri	3040	27	30704	87	Provizțiuni	26520	20	
Spese: salare	9920			Diverse venite		795	5	
spese de birou	1250			Profit transpus		2000		
marce de prezență	9398	94	20568	94				
Contribuție: dare directă	3403	93						
12% dare la interese de depuneri	3186	02						
1% dare după cifra de afaceri	1197	88						
Competență de timbru	526	90	8314	08				
Amortizare din mobilii			150					
Profit curat			30282					
			90020	62			90020	62

Lăpușul-unguresc, la 31 Decembrie 1921.

Vasile Muste, m. p. director ex.

Antoniu Gentea m. p. cassar

Nicolae German, m. p. contabil

DIRECȚIUNEA:

Ioan Oltean, m. p. prezident

V. Muste, m. p.

Dr. Valer Muste, m. p.

Grigore Popescu, m. p.

N. German, m. p.

Subsemnatul comitet revizor am examinat conturile prezente, le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele societății. — Lăpușul-unguresc, la 20 Iunie 1922.

George Petrovan, m. p.

Dr. Ioan P. Olteanu, m. p.

Dr. Ioan Petruțiu, m. p.

Alexandru Manu, m. p.

